

Crna Gora
GLAVNI GRAD

GRADONAČELNIK

Broj:01-018/26-5942/1

Podgorica, 09. oktobar 2026.godine

Crna Gora
Pisarnica - Glavni grad - Podgorica

Primljeno: 09. 10. 2026.				
Org. jed.	Jed. klas. znak	Redni broj	Prilog	Vrijednost
02-	016	-	905	

26

SKUPŠTINA GLAVNOG GRADA

PODGORICA

Na osnovu člana 58 stav 1 tačka 2 Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni list Crne Gore“, br. 2/18, 34/19, 38/20, 50/22, 84/22, 81/25 i 98/25), člana 100 stav 1 tačka 2 Statuta Glavnog grada („Službeni list Crne Gore – Opštinski propisi“, br. 8/19, 20/21, 49/22 i 51/25), podnosim **Predlog Lokalnog akcionog plana za zaštitu osoba sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti u Glavnom gradu Podgorici za period od 2026-2028. godine.**

Za predstavnika predlagača prilikom razmatranja Predloga u Skupštini Glavnog grada i njenim radnim tijelima, određena je **Violeta Golubović**, v.d. sekretarke Sekretarijata za socijalno staranje.

GRADONAČELNIK,

Prof. dr Saša Mujović

IZVJEŠTAJ
O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI O
NACRTU LOKALNOG AKCIONOG PLANA ZA ZAŠTITU OSOBA SA
INVALIDITETOM OD DISKRIMINACIJE I PROMOCIJU JEDNAKOSTI U
GLAVNOM GRADU PODGORICI ZA PERIOD 2026-2028.GODINE

Shodno odredbama Odluke o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova („Sl.list CG – opštinski propisi“, br. 31/19), po pitanju izrade Nacrta Lokalnog akcionog plana za zaštitu osoba sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti u glavnom gradu podgorici za period 2026-2028.godine, sproveden je postupak javne rasprave na način što je:

- Nacrt Lokalnog akcionog plana za zaštitu osoba sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti u glavnom gradu podgorici za period 2026-2028.godine objavljen kao podlistak u Dnevnom listu „Pobjeda“ dana 04.07.2026. godine;
- Nacrt Lokalnog akcionog plana za zaštitu osoba sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti u glavnom gradu podgorici za period 2026-2028.godine je dana 03.07.2026. godine objavljen na internet stranici Glavnog grada Podgorica (www.podgorica.me);
- Nacrt Lokalnog akcionog plana za zaštitu osoba sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti u glavnom gradu podgorici za period 2026-2028.godine, sa Programom javne rasprave, upućeni su na adresu odbornika Skupštine Glavnog grada, mjesnim zajednicama i nevladinom sektoru preko CRNVO.

Gradonačelnik Glavnog grada – Podgorice je Zaključkom broj 01-018/26-3921 od 02.07.2026.godine, utvrdio Nacrt Lokalnog akcionog plana za zaštitu osoba sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti u glavnom gradu podgorici za period 2026-2028.godine i Program javne rasprave, koja je počela 03.07.2026. godine, a završila se 18.07.2026. godine.

Javnu raspravu u elektronskoj, pisanoj i usmenoj formi sproveo je Sekretarijat za socijalno staranje. U toku javne rasprave, građanima, medijima i ostalim učesnicima data je mogućnost pisanog i usmenog izjašnjavanja i ocjenjivanja uspješnosti javne rasprave putem evaluacionih listića.

Centralna javna rasprava bila je zakazana za 10. jul 2026. godine, sa početkom u 10,00 časova u Multimedijalnoj sali Skupštine Glavnog grada, ali nije bilo zainteresovanih učesnika.

Tokom javne rasprave elektronskim i pisanim putem dostavljene su sledeće sugestije:

KOMENTARI I SUGESTIJE ČLANOVA SAVJETA ZA MLADE GLAVNOG GRADA PODGORICA:

“Smatram da Akcioni plan veoma kvalitetno obrađuje pitanja pristupačnosti, ostvarivanja prava i razvoja servisa podrške osobama sa invaliditetom. Ipak, postoji prostor da se snažnije afirmiše koncept inkluzije kroz zajedničko učešće mladih sa i bez invaliditeta u redovnim programima

lokalne zajednice. Savremeni pristup inkluziji podrazumijeva da osobe sa invaliditetom nijesu vidljive isključivo kroz politike socijalne zaštite ili uklanjanja prepreka, već i kroz afirmaciju njihovih potencijala, talenata, profesionalnih dostignuća i doprinosa društvenoj zajednici. U tom smislu predlažem da se Akcioni plan dopuni aktivnošću usmjerenom na promociju talenata, stvaralaštva i društvenog angažmana mladih osoba sa invaliditetom kroz javne programe, razgovore, izložbe, umjetničke sadržaje, prezentacije profesionalnih uspjeha i druge aktivnosti koje doprinose njihovoj većoj vidljivosti u lokalnoj zajednici. Posebno smatram da bi ovakve aktivnosti trebalo realizovati u okviru Omladinskog kluba Glavnog grada, kao prostora koji okuplja veliki broj mladih različitih interesovanja. Važno je naglasiti da cilj ove aktivnosti ne bi bio organizovanje posebnih sadržaja isključivo za mlade osobe sa invaliditetom, već stvaranje zajedničkog prostora u kojem mladi sa i bez invaliditeta ravnopravno učestvuju, sarađuju i predstavljaju svoja znanja, vještine i postignuća. Takav pristup doprinosi razbijanju stereotipa, smanjenju socijalne distance i razvoju međusobnog razumijevanja, što predstavlja jedan od osnovnih preduslova stvarne društvene inkluzije. Pored toga, predlažem da se u okviru aktivnosti usmjerenih na podizanje svijesti razvije model peer-to-peer dijaloga između mladih sa i bez invaliditeta. Umjesto da se pitanja invaliditeta obrađuju isključivo kroz predavanja stručnjaka, smatram da je potrebno omogućiti mladima da kroz neposredan dijalog razmjenjuju iskustva, razgovaraju o izazovima sa kojima se suočavaju i zajednički razvijaju inicijative koje doprinose inkluzivnijoj lokalnoj zajednici. Takođe smatram da bi Savjet za mlade Glavnog grada trebalo prepoznati kao jednog od partnera u realizaciji aktivnosti koje se odnose na mlade osobe sa invaliditetom. Savjet, u skladu sa svojim nadležnostima, daje preporuke za unapređenje omladinske politike, prati sprovođenje razvojnih planova od interesa za mlade, organizuje javni dijalog sa mladima i razvija partnerske odnose sa institucijama i drugim akterima omladinske politike. Dodatno, u sastavu Savjeta nalazi se članica čiji je primarni fokus djelovanja unapređenje položaja osoba sa invaliditetom, što predstavlja dodatni kapacitet za kvalitetno sagledavanje potreba ove populacije i njihovo adekvatno uključivanje u lokalne omladinske politike. Na taj način bi se dodatno ojačala međusektorska saradnja, unaprijedio dijalog sa mladima i obezbijedilo da se perspektiva mladih osoba sa invaliditetom kontinuirano uključuje u planiranje i sprovođenje lokalnih politika.”

Odgovor: Ne prihvata se.

Obrazloženje:

Nacrt Lokalnog akcionog plana već sadrži mjere i aktivnosti usmjerene na promociju jednakosti, podizanje svijesti javnosti, smanjenje predrasuda i unapređenje društvene inkluzije osoba s invaliditetom.

Predložene aktivnosti predstavljaju moguće modalitete realizacije postojećih mjera, zbog čega nije ocijenjeno potrebnim njihovo posebno definisanje u Akcionom planu. Takođe, Akcioni plan ne predviđa navođenje pojedinačnih institucija, tijela ili organizacija kao partnera u sprovođenju aktivnosti, već omogućava uključivanje svih relevantnih aktera u skladu sa njihovim nadležnostima i raspoloživim kapacitetima. Iz navedenih razloga, predlog nije prihvaćen.

SEKRETARIJAT ZA SOCIJALNO STARANJE

**LOKALNI AKCIONI PLAN ZA ZAŠTITU OSOBA SA
INVALIDITETOM OD DISKRIMINACIJE I
PROMOCIJU JEDNAKOSTI U GLAVNOM GRADU
PODGORICI
ZA PERIOD 2026-2028. GODINE**

Podgorica, avgust 2026. godine

Sadržaj

ČLANOVI RADNE GRUPE.....	2
UVOD	3
Osnovni pojmovi/načela/principi na kojima počiva dokument	8
Usklađenost Lokalnog akcionog plana sa nacionalnim strateškim i pravnim okvirom.....	9
ANALIZA STANJA.....	10
Tematske oblasti koje će tretirati analiza stanja	16
OBLAST I: ŽENE I DJEVOJČICE SA INVALIDITETOM.....	17
II OBLAST: DJECA SA INVALIDITETOM/DJECA SA SMETNJAMA U RAZVOJU.....	22
III OBLAST: PRISTUPAČNOST.....	28
IV OBLAST: SOCIJALNA I DJEČIJA ZAŠTITA I PRIVATNI I PORODIČNI ODNOSI	31
V OBLAST: POSTUPANJE ORGANA UPRAVE I PRISTUP PRAVDI.....	35
OBLAST VI : OBRAZOVANJE.....	38
OBLAST VII : PROFESIONALNA REHABILITACIJA, RAD I ZAPOSŁJAVANJE.....	41
OBLAST VIII: ZDRAVLJE, REHABILITACIJA I LIČNA POKRETLJIVOST.....	44
OBLAST IX: POLITIČKI I JAVNI ŽIVOT	48
OBLAST X: KULTURA, MEDIJI, SPORT I REKREACIJA.....	50
FINANSIJSKI OKVIR ZA REALIZACIJU LOKALNOG AKCIONOG PLANA	53
MONITORING I EVALUACIJA.....	54

ČLANOVI RADNE GRUPE

Radna grupa koju je formirao Glavni grad Podgorica koja je radila na izradi Lokalnog akcionog plana za zaštitu osoba sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti u Glavnom gradu Podgorici za period 2026-2028. godine, u sastavu:

1. Anđela Radovanović, Sekretarijat za socijalno staranje, koordinatorka;
2. Anis Šljuka, Služba gradonačelnika, član;
3. Ana Lakić, Sekretarijat za lokalnu samoupravu i saradnju sa civilnim društvom, članica;
4. Ivana Čelebić, Sekretarijat za finansijske poslove i analizu budžeta, članica;
5. Nina Strugar, Sekretarijat za kulturu, članica;
6. Marina Kamberović, Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije, članica;
7. Bojana Vuković, Biro rada Podgorica, članica;
8. Biljana Popović Kolašinac, Institut za javno zdravlje Crne Gore, članica;
9. Jasna Čejović, Dom zdravlja Podgorica, članica;
10. Olga Rovčanin, JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju – Podgorica, članica;
11. Aleksandra Pavićević, Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore, članica;
12. Andrija Samardžić, Organizacija slijepih za Danilovgrad, Podgoricu i Kolašin, član.

UVOD

Osnov za donošenje ovog dokumenta sadržan je u Strategiji za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022-2027 kao ključnog strateškog okvira za izradu lokalnih akcionih planova, Konvenciji UN o pravima lica sa invaliditetom i Zaključnim zapažanjima Komiteta UN o inicijalnom izvještaju Crne Gore¹.

Kao odgovor na navedene preporuke Strategije i Komiteta UN u skladu sa Konvencijom o pravima lica sa invaliditetom, Glavni grad, koristeći se modelom akcionog plana koji je preporučila Zajednica opština Crne Gore, u svom planu stavlja akcenat na sprečavanje svih oblika diskriminacije, kao i stvaranje uslova za uživanje jednakih prava lica sa invaliditetom i poštovanje modela pristupa zasnovanog na ljudskim pravima, u skladu sa Konvencijom UN o pravima lica sa invaliditetom.

VIZIJA:

Poštovanje prava osoba sa invaliditetom, prevencija i borba protiv diskriminacije i stvaranje uslova za samostalan život i ravnopravno učešće osoba sa invaliditetom u svim aspektima života zajednice.

Institucionalni okvir

Sekretarijat za socijalno staranje - Glavni grad

Sekretarijat za socijalno staranje (u daljem tekstu – Sekretarijat), vrši poslove koji se, između ostalog, odnose na praćenje i sprovođenje zakona i propisa donesenih na osnovu zakona u oblasti zaštite osoba sa invaliditetom; izjašnjava se na nacрте i predloge zakona, drugih propisa i planskih dokumenata u ovoj oblasti; priprema i sprovodi propise Glavnog grada; izrađuje i sprovodi programske i planske akte; sprovodi upravni postupak i vrši upravne radnje; postupa po inicijativama građana; vodi evidencije; učestvuje u unapređenju uslova primarne zdravstvene zaštite; vrši upravni nadzor i poslove ostvarivanja prava osnivača u javnim službama u oblastima iz svoje nadležnosti (u oblasti OSI - JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju); priprema izvještaje o radu, druge informativne i stručne materijale, informacije, i druge poslove iz svog djelokruga, u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Kada su u pitanju prava osoba sa invaliditetom, Sekretarijat realizuje aktivnosti u skladu sa Odlukom o pravima iz socijalne i dječje zaštite², Lokalnim akcionim planom za unapređenje socijalne zaštite i razvoj usluga socijalne i dječje zaštite 2025-2027, i drugim relevantnim propisima.

¹ CRPD/C/MNE/CO/1

² "Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 12/25.

Odlukom o pravima iz socijalne i dječje zaštite su propisana sljedeća prava:

- jednokratna pomoć;
- vanredna pomoć;
- naknada za novorođeno dijete;
- naknada za novorođeno dijete roditelja sa invaliditetom;
- novčana pomoć za kupovinu školskog pribora;
- pomoć u kući;
- besplatni obrok u narodnoj kuhinji;
- besplatni odmor i rekreacija;
- stanovanje uz podršku;
- pravo na naknadu dijela troškova zakupnine.

JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju

Aktivnosti Javne ustanove Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju – Podgorica (u daljem tekstu: JU Dnevni centar) su usmjerene na razvoj praktičnih vještina za svakodnevni život, koje u najvećoj mjeri omogućavaju samostalnost, razvoj i održavanje socijalnih, kognitivnih i fizičkih funkcija. JU Dnevni centar korisnicima obezbjeđuje osmočasovnu njegu i medicinski nadzor, socijalizaciju, osposobljavanje za samostalnost u aktivnostima dnevnog života, slobodne aktivnosti, individualni i grupni rad, elementarni vaspitno-obrazovni rad u kojem se stiču vještine neophodne za svakodnevni život, besplatan prevoz i ishranu. Radi što efikasnijeg pružanja podrške i postizanja rezultata sa korisnicima, redovno se vodi računa o stručnom usavršavanju zaposlenih i sticanju dodatnih znanja, vještina i kompetencija. Tako se kroz niz obuka za primjenu savremenih metoda u radu sa licima sa invaliditetom stvara diverzitet usluga, metoda i pristupa u radu u JU Dnevni centar. Usluge JU Dnevni centar u 2023. godini je koristilo 20 djece i mladih sa smetnjama i teškoćama u razvoju, sa intelektualnim i kombinovanim smetnjama kojima je potrebna dnevna briga, nadzor i podrška u održavanju i razvijanju potencijala, na način koji ne ometa njihovo školovanje.

Sekretarijat za kulturu

Obavlja upravne poslove u oblastima kulture, biblioteka, muzeja, kinematografije i arheologije, uključujući sprovođenje zakona i propisa, podsticanje školovanja talentovane djece; finansiranje i podršku umjetnicima, dodjelu nagrada i nadzor javnih ustanova (biblioteke, pozorišta, muzeji); izradu i realizaciju programa i planova razvoja kulture; upravne postupke za obrazovanje djece sa posebnim potrebama i slobodan pristup informacijama; vođenje evidencije kulturnih dobara i imovine; pripremu izvještaja i informisanje javnosti; postupanje po inicijativama građana i druge zakonom propisane poslove.

Kancelarija za ljudska prava – Glavni grad

Kancelarija za ljudska prava zadužena je za zaštitu, promociju i unapređenje ljudskih prava na lokalnom nivou. Koordinira aktivnosti u vezi sa primjenom međunarodnih i nacionalnih standarda ljudskih prava, pruža podršku građanima u ostvarivanju njihovih prava, prati poštovanje antidiskriminacionih propisa i sarađuje sa institucijama, nevladinim organizacijama i zajednicom u cilju izgradnje inkluzivnog i pravednog društva.

Centar za socijalni rad za Glavni grad Podgoricu

JU Centar za socijalni rad za Glavni grad Podgorica i opštine Zeta i Tuzi (u daljem tekstu: Centar) obavlja poslove u oblasti socijalne i dječje zaštite. Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti definiše osnovna materijalna davanja u socijalnoj zaštiti: materijalno obezbjeđenje (socijalna pomoć), lična invalidnina, dodatak za njegu i pomoć i naknada roditelju ili staratelju korisnika prava na ličnu invalidninu. Lica u stanju socijalne potrebe imaju pravo i na jednokratnu novčanu pomoć, troškove sahrane i zdravstvenu zaštitu.³ Materijalno obezbjeđenje (MO) se ostvaruje na osnovu provjere dohotka i imovine i predstavlja nacionalni program pomoći i podrške najsiromašnijima. Pravo na ličnu invalidninu (LI) ostvaruju lica sa teškim invaliditetom, pod uslovom da nisu korisnici dodatka za njegu i pomoć. Pravo na dodatak za njegu i pomoć (DNJP) imaju lica kojima je potrebna njega i pomoć zbog tjelesnih, mentalnih, intelektualnih ili senzornih poremećaja ili promjene zdravstvenog stanja, pod uslovom da ne primaju ličnu invalidninu. Prava na usluge socijalne i dječje zaštite iz čl. 62, 64 i 71 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti priznaju se na osnovu dokaza i individualnog plana usluga. Centar za socijalni rad dužan je da sačini individualni plan iz stava 1 ovog člana, u saradnji sa korisnikom, članovima njegove porodice i drugim licima važnim za korisnika. Na osnovu člana 62 ovog Zakona, koji podržava boravak korisnika u porodici ili neposrednom okruženju, Centar upućuje u Dnevni centar ili druge centre djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju. Najčešće se za ovu vrstu usluga zahtjevom obraćaju sami roditelji.

Dom zdravlja Podgorica

Dom zdravlja Glavnog grada osnovan je, kao Dom narodnog zdravlja 1927.godine. Dom zdravlja Glavnog grada je jedina i najveća zdravstvena ustanova primarne zdravstvene zaštite na području Glavnog grada Podgorice. Dom zdravlja je zdravstvena ustanova koja obezbeđuje pružanje zdravstvene zaštite na primarnom nivou iz djelatnosti: zdravstvene zaštite djece i mladih, odraslih i žena preko izabranog tima ili izabranog doktora i izabranog ginekologa; dijagnostike plućnih bolesti i tuberkuloze, zaštite i unapređenja mentalnog zdravlja, zdravstvenu zaštitu djece i mladih sa poremećajima u tjelesnom razvoju i psihičkom zdravlju, djelatnosti preventivne medicine, interne medicine, oftamologije, imunizacije protiv zaraznih

³ Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Službeni list Crne Gore", br. 27/13, 1/15, 42/15, 47/15, 56/16, 66/16, 1/17, 31/17, 42/17, 50/17, 59/21, 145/21, 145/21, 3/23, 48/24, 84/24, 33/25, 122/25, 160/25, 33/26, 52/26)

bolesti i fizikalne terapije i rehabilitacije, patronažne djelatnosti i sanitetskog prevoza. Dom zdravlja organizuje i pružanje zdravstvene zaštite iz djelatnosti medicine rada, sportske medicine, kao i druge djelatnosti uz saglasnost Ministarstva. U svom sastavu ima savjetovališta, dok u ZO Konik postoji Centar za supstitucionu terapiju (metadonski kao i buprenorfini program supstitucije), a Savjetovalište za mlade i Centar za djecu sa posebnim potrebama (CDPP) djeluju u okviru zdravstvene jedinice Nova varoš. U Domu zdravlja funkcioniše Centar za mentalno zdravlje, gdje usluge mogu ostvariti lica starosti iznad 16 godina, koji imaju status starijih maloljetnika, a takođe se sprovodi i Metadonski program tretmana opijatske zavisnosti (MP) kao program smanjenja štete nastale upotrebom droga.

Zavod za zapošljavanje – Biro rada Podgorica

Zavod je centralna institucija na tržištu rada Crne Gore.

Orijentacijom prema korisnicima, tj. prilagođavanjem procesa i usluga potrebama svojih klijenata, Zavod postiže veću efikasnost, fleksibilnost i konkurentnost na tržištu rada.

Kroz realizaciju različitih obrazovnih aktivnosti, nezaposlenima se olakšava prelaz iz školske klupe u svijet rada, povećava se zapošljivost nezaposlenih lica, a naročito onih koja imaju teškoće da pronađu zaposlenje: mladih, starijih nezaposlenih osoba sa neadekvatnim znanjima i kvalifikacijama, osoba sa invaliditetom i drugih ranjivih grupa.

U sklopu Zavoda za zapošljavanje organizaciono se nalazi Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom.

Sredstva Fonda koriste se za: mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije za nezaposlena i zaposlena lica sa invaliditetom, sufinansiranje posebnih organizacija za zapošljavanje, programe aktivne politike zapošljavanja u kojima učestvuju lica sa invaliditetom, subvencije na koje poslodavac koji zaposli lice sa invaliditetom ima pravo, a to su: bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada za zapošljavanje lica sa invaliditetom, kreditna sredstva pod povoljnim uslovima za kupovinu mašina, opreme i alata potrebnog za zapošljavanje lica sa invaliditetom, učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta (pomagača u radu) lica sa invaliditetom i subvencije zarade lica sa invaliditetom koje zaposli. Takođe, od sredstava iz Fonda obezbjeđuju se sredstva za finansiranje grant šema i novčane pomoći za nezaposlena lica sa invaliditetom za vrijeme trajanja profesionalne rehabilitacije i uključivanja u mjeru aktivne politike zapošljavanja, obrazovanja i osposobljavanja odraslih.

Biro rada Podgorica nadležan je za sprovođenje mjera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije za lica sa invaliditetom, koja se zbog umanjene radne sposobnosti ne mogu uspješno uključiti

u tržište rada, ili koja zbog umanjene radne sposobnosti ne mogu zadržati postojeće zaposlenje, odnosno napredovati u njemu.

Pored nabrojanih institucija i ustanova na državnom i lokalnom nivou, u proces izrade akcionog plana uključene su i organizacije osoba sa invaliditetom koje su imale predstavnike u radnoj grupi:

Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore (UMHCG)

Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore (UMHCG) je nevladina, neprofitna organizacija, osnovana 22. oktobra 2001, registrovana pod rednim brojem 1322 kod tadašnjeg Ministarstva pravde.

Udruženje je posvećeno pružanju podrške, mogućnosti i programa za jačanje ličnog, obrazovnog i profesionalnog razvoja svih osoba sa invaliditetom, posebno mladih sa invaliditetom. Udruženje djeluje u brojnim oblastima i kroz šest programa: program za obrazovanje i edukaciju, program za samostalni život, program za zapošljavanje i razvoj ljudskih resursa, program za pristupačnost, pravni program i antidiskriminacija i program za međunarodnu saradnju i sprovodi različite aktivnosti u vezi s odgovorajućim legislativnim rješenjima, uključujući učešće u procesu pripreme legislative, monitoring usklađenosti nacionalnog zakonodavstva s Konvencijom UN o pravima osoba sa invaliditetom, kampanje podizanja svijesti, podršku osobama sa invaliditetom u procesu obrazovanja, s posebnim fokusom na visoko obrazovanje, pripremu za zapošljavanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, pružanje različitih servisa podrške kao što su pravno savjetovanje i zastupanje osoba sa invaliditetom u procedurama pred institucijama, personalna asistencija, psihološko savjetovanje, obezbjeđivanje pasa vodiča i pomagača itd. U svom radu UMHCG se vodi modelom pristupa invaliditetu zasnovanom na ljudskim pravima.

Na nivou Glavnog grada Podgorice, UMHCG je sprovodio brojne aktivnosti, kao što su: servis pristupačnog prevoza „od vrata do vrata“ za osobe sa invaliditetom (prvi ove vrste u Crnoj Gori, uspostavljen 2020. u Glavnom gradu), usluge podrške za život u zajednici kroz projekat Mobilni timovi – medijacija u zajednici za osobe sa invaliditetom, susreti mladih sa invaliditetom (grupe samopodrške), konferencije o položaju osoba sa invaliditetom, akreditovani treninzi za zaposlene u oblasti socijalne i dječje zaštite na teme ljudskih prava djece sa invaliditetom i osoba sa invaliditetom, psihosocijalna podrška za djecu i mlade sa invaliditetom, pružanje besplatne pravne pomoći za ostvarivanje prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite za osobe sa invaliditetom i njihove porodice, izrada stripa o pravima djece i mladih sa invaliditetom. Takođe, realizovana je Škola samostalnog života za mlade sa invaliditetom, pružana usluga personalne asistencije za korisnike/ce UMHCG, kao i sproveden monitoring pristupačnosti gradskog javnog prevoza u Podgorici.

UMHCG je, takođe, u saradnji sa Sekretarijatom za lokalnu samoupravu – Kancelarijom za mlade, realizovalo aktivnosti za mlade sa invaliditetom, uključujući organizovanje radionica o pravima i servisima podrške u procesu srednjeg inkluzivnog obrazovanja, organizovanje info-štanova za buduće studente/kinje sa invaliditetom, organizovanje treninga na temu zakonodavnog i strateškog okvira u oblasti zapošljavanja osoba sa invaliditetom, kao i radionice o vještinama (samo)prezentacije.

Pored navedenih aktivnosti, predstavnici/e UMHCG učestvovali/e su kao članovi/ce Savjeta za pitanja lica sa invaliditetom Skupštine Glavnog grada Podgorice, kao i u procesima izrade i unapređenja lokalnih politika, kroz davanje komentara i preporuka na nacрте strateških i drugih dokumenata Glavnog grada.

Pored članova radne grupe, u izradi akcionog plana učešće su uzele i osobe sa invaliditetom i članovi njihovih porodica kroz istraživanje koje je sprovedeno.

Osnovni pojmovi/načela/principi na kojima počiva dokument

Lokalni akcioni plan za zaštitu osoba sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti u Glavnom gradu Podgorici za period 2026-2028. godine počiva na načelima poštovanja ljudskih prava osoba sa invaliditetom, nediskriminacije, univerzalnosti, nedjeljivosti, međuzavisnosti i međupovezanosti svih ljudskih prava i osnovnih sloboda i potrebi da se osobama sa invaliditetom garantuje puno uživanje pomenutih prava, bez ikakve razlike u skladu sa Konvencijom UN o pravima lica sa invaliditetom.

Osobama sa invaliditetom smatraju se osobe koje imaju dugoročna fizička, psihosocijalna, intelektualna ili senzorna oštećenja koja u sadejstvu sa različitim barijerama mogu otežati puno i efektivno učešće ovih osoba u društvu na osnovu jednakosti sa drugima.

Diskriminacija, odnosno diskriminacija po osnovu invalidnosti, znači svako pravljenje razlike, isključivanje ili ograničavanje po osnovu invalidnosti čiji cilj ili posljedica jeste ograničavanje ili poništavanje priznanja, uživanja ili spovođenja svih ljudskih prava i osnovnih sloboda u oblastima politike, ekonomije, socijalnih, kulturnih, građanskih prava i u bilo kojoj drugoj oblasti. Diskriminacija uključuje sve oblike diskriminacije, uključujući uskraćivanje razumnih adaptacija.

Razumne adaptacije jesu neophodne i odgovarajuće modifikacije i prilagođavanja koje ne predstavljaju nesrazmjeran ili neprimjeren teret, a potrebne su u konkretnim slučajevima kako bi se licima sa invaliditetom garantovalo uživanje ili ostvarivanje svih ljudskih prava i osnovnih sloboda na jednakim osnovama;

Univerzalni dizajn predstavlja dizajniranje proizvoda, okruženja, programa i usluga tako da sva lica mogu u najvećoj mogućoj mjeri da ih koriste bez potrebe za dodatnim adaptacijama ili

specijalnim dizajnom. Univerzalni dizajn ne isključuje postojanje asistivnih sredstava i pomagala za određene kategorije lica sa invaliditetom kada su im takva sredstva potrebna.

Usklađenost Lokalnog akcionog plana sa nacionalnim strateškim i pravnim okvirom

Osnov za donošenje Lokalnog akcionog plana za zaštitu osoba sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti u Glavnom gradu Podgorici za period 2026-2028. godine sadržan je u sljedećim dokumentima:

- Konvenciji UN o pravima lica sa invaliditetom;
- Zaključnim zapažanjima Komiteta UN o inicijalnom izvještaju Crne Gore i
- Strategiji za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022-2027. godine;

kao i svim krovnim dokumentima Glavnog grada u oblasti unapređenja socijalne inkluzije i razvoja usluga socijalne i dječje zaštite, rodne ravnopravnosti i ljudskih prava uopšte.

Konvencija UN o pravima lica sa invaliditetom kao najvažniji međunarodni ugovor u ovoj oblasti čija je svrha da promoviše, štiti i osigura puno i ravnopravno uživanje svih ljudskih prava i osnovnih sloboda od strane svih lica sa invaliditetom i da promoviše poštovanje njihovog urođenog dostojanstva.

Strategija za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti, za period 2022-2027. godine, kao primarni strateški dokument nalaže obezbjeđenje uslova za ravnopravno učešće lica sa invaliditetom u životu lokalnih zajednica i potpunoj zaštiti njihovih prava na lokalnom nivou i prepoznaje ih kao poseban operativni cilj 12 i utvrđuje 8 primarnih aktivnosti u realizaciji navedenog cilja i to: pristupačnost, djeca sa invaliditetom/smetnjama u razvoju, žene sa invaliditetom, socijalna i dječija zaštita, privatnost i porodični odnosi, vaspitanje, obrazovanje i stručno osposobljavanje, profesionalna rehabilitacija, rad i zapošljavanje, zdravstvena zaštita i pristup adekvatnim pomagalima, učešće u političkom i javnom životu, kultura, sport i rekreacija i kao poseban cilj prepoznaje „ravnopravno učešće osoba sa invaliditetom u životu lokalnih zajednica i potpunoj zaštiti njihovih prava na lokalnom nivou“.

Ustav Crne Gore izričito garantuje posebnu zaštitu lica sa invaliditetom (član 68). Ostale odredbe Ustava sadrže garancije jednakosti pred zakonom bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo (član 17) i jednaku zaštitu prava i sloboda (član 19). Članom 55 Ustava zabranjuje se kršenje zajemčenih sloboda i prava ili izazivanje nacionalne, rasne, vjerske i druge mržnje i netrpeljivosti.

Zakon o lokalnoj samoupravi odredbom člana 27 stav 1 propisuje da opština, u skladu sa zakonom i drugim propisima:

16) u skladu sa mogućnostima, uređuje i obezbjeđuje rješavanje stambenih potreba lica u stanju socijalne potrebe i lica sa invaliditetom i pomaže rad humanitarnih i nevladinih organizacija iz ovih oblasti; dok je odredbom člana 146 istog Zakona propisano da Jedinica za upravljanje ljudskim resursima vrši poslove koji se odnose između ostalog i na: "...praćenje sprovođenja mjera u cilju postizanja srazmjerne zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u organima i službama, rodno balansirane zastupljenosti i zapošljavanja lica sa invaliditetom".

Opštinski propisi

Glavni grad je usvojio niz propisa koji uređuju prava osoba sa invaliditetom:

Odluka o oblicima socijalne i dječje zaštite⁴

Odluka o načinu korišćenja i cijeni zakupa stanova dodijeljenih licima u stanju socijalne potrebe⁵

Odluka o obezbjeđivanju alternativnog smještaja⁶

Odluka o novčanoj naknadi i drugim pravima učesnika NOR-a i članova njihovih porodica⁷

Odluka o auto-taksi prevozu⁸

Odluka o linijskom gradskom i prigradskom prevozu putnika na teritoriji Glavnog grada⁹

Odluka o lokalnim komunalnim taksama Glavnog grada Podgorice¹⁰

ANALIZA STANJA

Prema podacima Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova iz 2023. godine, u Glavnom gradu Podgorici živi 11605 osoba koje su se izjasnile da se suočavaju sa smetnjama/preprekama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti, što čini 6,46% ukupnog stanovništva Glavnog grada. Podaci dalje pokazuju da rješenje u vezi sa priznavanjem statusa invaliditeta, izdato barem od jedne nadležne ustanove, ima 5,36% osoba. U odnosu na vrstu invaliditeta, prema podacima popisa, 2,38% osoba je odgovorilo da ima senzorni invaliditet, 3,84% motorički, a 2,09% psihosocijalni. Od ukupnog broja stanovništva, 8,54% lica (odnosno 53.251) ima najmanje jednu smetnju/prepreku u obavljanju svakodnevnih aktivnosti, 5,83% lica ima smetnje/prepreke sa kretanjem, 3,86% sa vidom, 2,48% sa sluhom, 2,02% sa pamćenjem, 2,12% sa staranjem o sebi i 1,09% sa komunikacijom.¹¹ Prema

⁴ ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 039/08 od 29.12.2008)

⁵ ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 047/21 od 31.12.2021, 005/22 od 03.02.2022)

⁶ ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 031/19 od 31.07.2019)

⁷ ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 023/19 od 19.06.2019)

⁸ ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 037/23 od 10.08.2023)

⁹ ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 029/20 od 05.08.2020, 047/21 od 31.12.2021)

¹⁰ ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 040/19 od 07.10.2019, 044/19 od 08.11.2019)

¹¹ Monstat: [https://monstat.org/uploads/files/popis%202021/smetnje%20cg%20SAOPSTENJE Popis%20stanovnistva%202023.pdf](https://monstat.org/uploads/files/popis%202021/smetnje%20cg%20SAOPSTENJE%20Popis%20stanovnistva%202023.pdf) – posjećeno 25.06.2025. godine

podacima Ministarstva socijalnog staranja, brige o porodici i demografije, broj korisnika lične invalidnine u aprilu 2025. godine je bio 1434 u Glavnom gradu, a 4460 na nivou Crne Gore.¹² Budući da ne postoji jedinstveni nacionalni registar osoba sa invaliditetom, kao drugi izvor podataka o mogućem broju osoba sa invaliditetom koje žive u Glavnom gradu, poslužio je Rekapitular materijalnih davanja iz oblasti socijalne i dječje zaštite - januar 2026.¹³ u kome se navodi da u Glavnom gradu živi 1478 osoba koje ostvaruju pravo na ličnu invalidninu, a njih 7491 ostvaruje pravo na dodatak za njegu i pomoć drugog lica. Takođe, prema podacima Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, na njihovoj evidenciji su u januaru 2026. godine bile 573 osobe sa invaliditetom, od čega je 355 žena¹⁴.

U procesu pripreme ovog Akcionog plana, Sekretarijat za socijalno staranje je sproveo istraživanje s ciljem identifikovanja prepreka i potreba osoba sa invaliditetom u Glavnom gradu. Istraživanje je sprovedeno putem online upitnika u periodu od 28. januara do 15. februara 2025. godine i tom prilikom je prikupljeno 109 odgovora od osoba sa invaliditetom i članova njihovih porodica. Od ukupnog broja odgovora, 70 (64,2%) su dali članovi porodica osoba sa invaliditetom, dok su preostalih 39 odgovora (35,8%) dale osobe sa invaliditetom

Upitnikom su, pored osnovnih demografskih podataka (uzrast, pol, rod), prikupljane i sljedeće informacije: o vrsti invaliditeta, mjestu stanovanja (urbana ili ruralna sredina), oblastima u kojima postoje najveće prepreke za osobe sa invaliditetom u Podgorici, oblastima u kojima se ispitanici/ce ili članovi njihovih porodica najčešće sreću, pitanja o uslugama i materijalnim davanjima koje ostvaruju po osnovu invaliditeta, o pravima na usluge i materijalna davanja po osnovu invaliditeta koje bi trebalo da postoje na lokalnom, odnosno nacionalnom nivou, podršci koju su dobili prilikom suočavanja sa izazovima/problemima, zadovoljstvo pruženom podrškom, kao i prijedloge o tome šta je potrebno implementirati na nivou Glavnog grada kako bi život OSI i njihovih porodica bio kvalitetniji i sadržajniji.

Kada su u pitanju osobe sa invaliditetom, od 39 ispitanika/ca, njih 23 je ženskog pola (59%), a 16 muškog (41%), uzrasta od 20 do 65 godina. Većina njih – 35 živi u urbanoj sredini, a četvoro živi u ruralnoj sredini.

Što se tiče vrste invaliditeta, većina navodi neku vrstu fizičkog ili senzornog invaliditeta, mada, imajući u vidu da je ovo pitanje bilo otvorenog tipa, veliki broj njih je navodio konkretnu dijagnozu ili oštećenje, a ne vrstu invaliditeta u skladu sa podjelom koja se daje u Konvenciji UN o pravima osoba sa invaliditetom (fizički, senzorni, psihosocijalni,

¹² Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije, <https://www.gov.me/dokumenta/d80e0e9a-08a2-4e54-ade6-3d386b5ff89e>, posjećeno 25.06.2025. godine.

¹³ <https://www.gov.me/dokumenta/9b6fde4f-f5fe-4c9e-ba6f-3ddb375c2fcd>

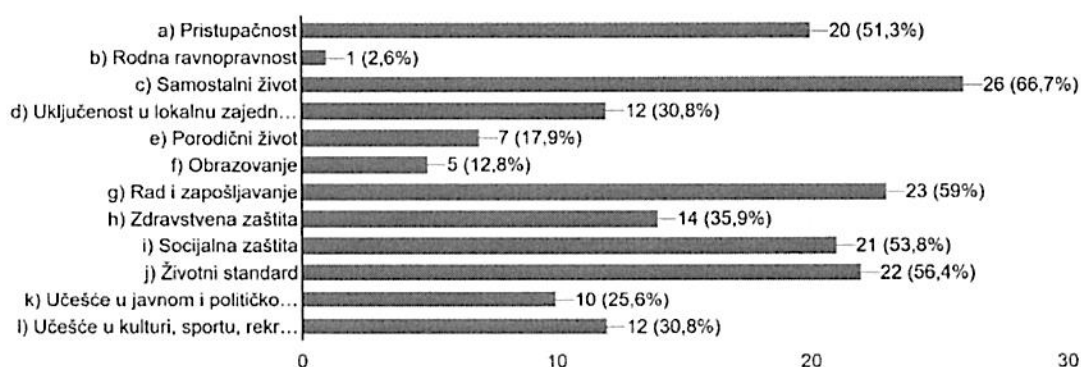
¹⁴ <https://www.zzzcg.me/wp-content/uploads/2025/08/1-Januar-BILTEN-1.-2026.pdf>

intelektualni). Ovaj podatak ukazuje na to da je potrebno raditi na podizanju svijesti samih osoba sa invaliditetom o fenomenu invaliditeta i modelu pristupa zasnovanog na ljudskim pravima, umjesto i dalje dominantnog medicinskog modela.

Na pitanje o oblastima u kojima uočavaju najveće prepreke, ispitanici/ce navode da su to: samostalni život, rad i zapošljavanje, životni standard, socijalna zaštita i pristupačnost (svaku od ovih oblasti prepoznaje 20 i više ispitanika/ca).

U kojim od navedenih oblasti, po Vašem mišljenju, postoje najveće prepreke za osobe s invaliditetom u Podgorici (moguće je odabrati više opcija)?

39 одговора

Kada se radi o oblastima u kojima se ispitanici/ce najčešće susreću sa preprekama, navode se: pristupačnost, s posebnim fokusom na pristupačnost objekata u javnoj upotrebi, javnih površina, kao što su parkinzi, i pristupačnost informacija i komunikacije. Drugi najčešći izazov odnosi se na nedostatak razumijevanja i podrške u okruženju.

Na pitanje o pravima na usluge i materijalna davanja koja ostvaruju po osnovu invaliditeta, ispitanici navode da su to dodatak za njegu i pomoć i lična invalidnina, dok po jedan ispitanik navodi da koristi uslugu personalne asistencije, odnosno, pristupačnog prevoza od vrata do vrata.

Što se tiče prava i usluga na lokalnom nivou, ispitanici prepoznaju administrativne barijere i predlažu njihovo otklanjanje i olakšavanje procedura za ostvarivanje prava, kao i uvođenje subvencija za različite usluge na nivou grada, podršku za OSI koje su nezaposlene ili podstanari, uvođenje posebne kategorije stipendija za studente sa invaliditetom. Takođe se među preporukama za usluge koje treba da se pružaju na lokalnom nivou prepoznaju personalna asistencija i pristupačan prevoz, kao i psihološka i pravna podrška i medicinske usluge, poput fizikalne terapije.

Iz odgovora je, međutim, uočljivo i da korisnici ne razlikuju jasno nadležnosti lokalne samouprave, Centra za socijalni rad i ministarstva, budući da se među preporukama za usluge i materijalna davanja navodi i ono što ne može biti odgovornost lokalne samouprave, poput povećanja dodatka za njegu i pomoć i lične invalidnine, širenje grupa korisnika koji mogu ostvariti pravo i sl. Ovakvi odgovori ukazuju na potrebu dodatne edukacije OSI i šire zajednice o nadležnostima pojedinačnih aktera u sistemu i pravima koja se mogu ostvariti kod svakog od njih.

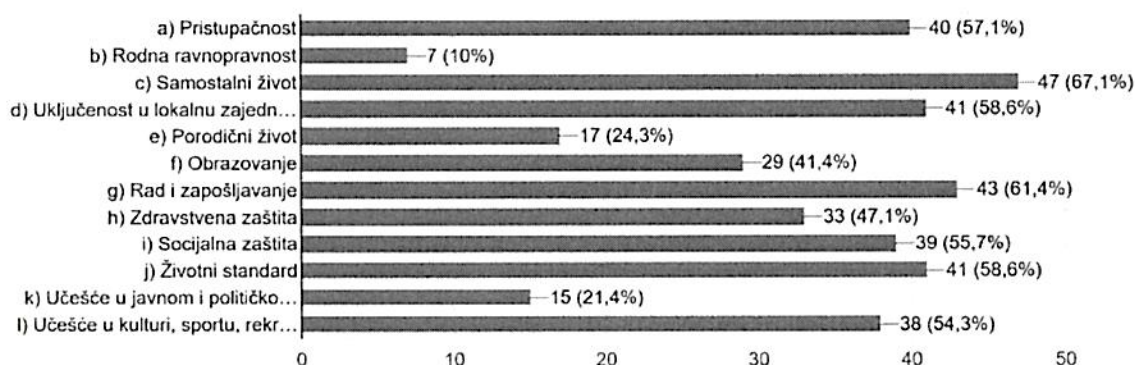
Na pitanje o najčešćim izazovima i preprekama sa kojima se suočavaju, ispitanici navode da su to nepristupačnost i administrativne barijere, a da su podršku dobijali od porodice i organizacija osoba sa invaliditetom.

U odgovorima na posljednje pitanje koje se odnosilo na preporuke za Glavni grad, navodi se potreba za unapređenjem pristupačnosti, sa naročitim fokusom na pristupačnost javnog saobraćaja i uvođenje alternativnih oblika podrške, kao što je pristupačni prevoz od vrata do vrata, psihološka podrška, povećan broj dostupnih i pristupačnih kulturnih sadržaja i aktivnosti za povećanje stepena učešća OSI u društvenom životu. Ispitanici navode da bi način da se neka prava ostvare bio uvođenje kartice kojom bi se dokazivao invaliditet i ostvarivala različita prava na lokalnom nivou. Takođe, ispitanici ističu da im je potrebna pravna podrška, informisanje i savjetovanje, vodiči i smjernice za ostvarivanje prava. Kao jednu od usluga čije je uvođenje neophodno na lokalnom nivou, posebno ističu uslugu tumača za znakovni jezik.

Osim osoba sa invaliditetom, upitnik je bio namijenjen i članovima njihovih porodica. Kroz ovaj dio istraživanja prikupljeno je 70 odgovora (50 ženskog i 20 muškog pola), od kojih većina (65 ispitanika) živi u urbanoj sredini. Na pitanje o oblastima u kojima postoji najviše prepreka, ispitanici ističu sljedeće:

U kojim od navedenih oblasti, po Vašem mišljenju, postoje najveće prepreke za osobe s invaliditetom u Podgorici (moguće je odabrati više opcija)?

70 odgovora

To su, najprije, samostalni život (67,1% ispitanika ga prepoznaje kao oblast sa najviše prepreka), potom rad i zapošljavanje (61,4%), životni standard i uključenost u lokalnu zajednicu (58,6%), kao i pristupačnost i učešće u kulturi, sportu, rekreaciji i slobodnim aktivnostima.

Na pitanje o najčešćim preprekama sa kojima se njihovi članovi porodica suočavaju, ispitanici navode nepristupačnost, kako javnih površina, saobraćaja, parking mjesta, institucija, nedostatak dnevnih centara ili predaha roditeljstvu, nedostatak stručnih kadrova (naročito za podršku djeci sa autizmom), prepreke u zdravstvenom sistemu (nedostatak termina, komplikovane procedure, nemogućnost rješavanja administrativnih pitanja elektronskim ili telefonskim putem), nedostatak podrške u obrazovnom sistemu, a navodi se i nedostatak podrške za roditelje (usluga pomoći u kući, predaha roditeljstvu, nemogućnost zapošljavanja samohranih roditelja koji imaju djecu sa invaliditetom).

Ispitanici navode da su prava na usluge i materijalna davanja po osnovu invaliditeta koje ostvaruju članovi njihovih porodica, u najvećem broju slučajeva, lična invalidnina, potom tuđa njega, dok 9 ispitanika navodi da oni kao roditelji ostvaruju pravo na naknadu roditelju/staratelju korisnika lične invalidnine. Takođe, ispitanici ovdje navode i da ostvaruju prava na određene povlastice – na prevoz, parking, račune, kao i pravo na znak pristupačnosti za vozilo koje koriste.

Kada su u pitanju prava na usluge i materijalna davanja po osnovu invaliditeta na lokalnom nivou, članovi porodica OSI navode potrebu za postojanjem dnevnih centara, boravaka i sličnih usluga, odnosno, budući da ova usluga već postoji na lokalnom nivou, širenje njenih kapaciteta i ne samo za djecu, već i za odrasle OSI. Pored ovoga, navode se i usluga psihološke podrške za roditelje i porodice, kao i usluge personalne asistencije, pomoći u kući i ličnog pratioca (usluga za djecu sa invaliditetom). Takođe, među uslugama za kojima postoji potreba, navode se usluge logopeda, defektologa i fizioterapeuta, ili omogućavanje finansijske podrške za pokrivanje troškova ovih usluga.

Kada su u pitanju materijalna davanja, i kod ove grupe ispitanika, isto kao i kod OSI, takođe se ne pravi jasna diferencijacija nadležnosti lokalne samouprave i centra za socijalni rad, pa se ponavljaju prijedlozi u vezi sa dodatkom za njegu i pomoć i ličnom invalidninom. Ispitanici navode da bi bilo potrebno obezbijediti subvencije za određene vrste usluga, javni prevoz, kulturne sadržaje, bazen i druge sportske aktivnosti.

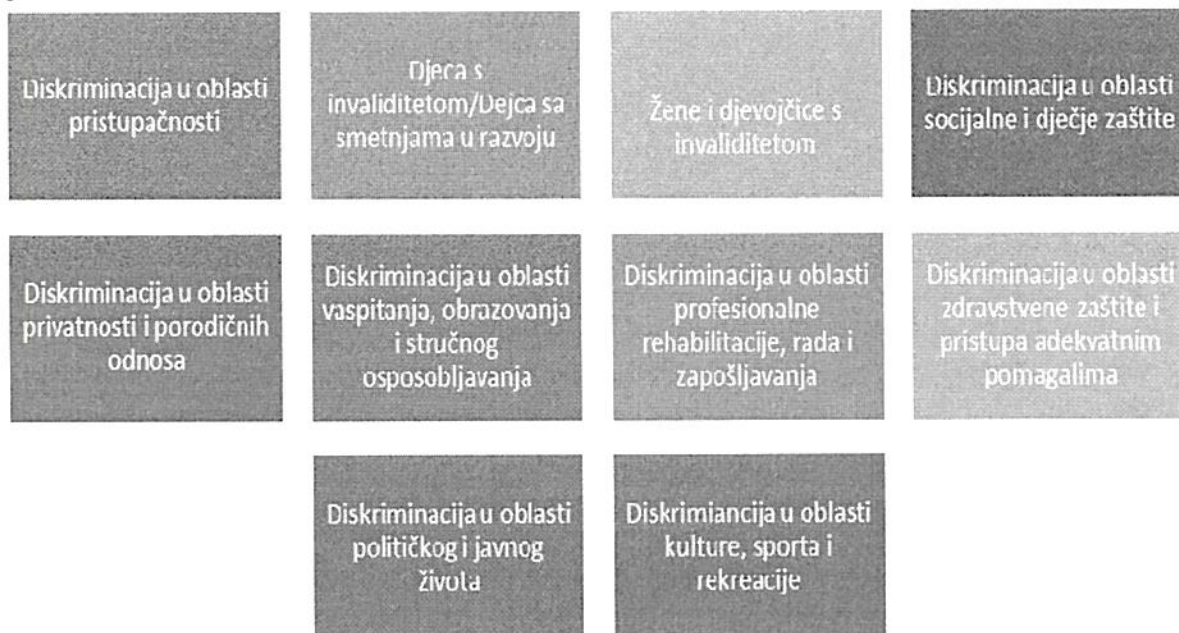
Na pitanje o problemima sa kojima su se suočili i podrškom koja im je pružena, ova grupa ispitanika navodi da im je najviše bila potrebna podrška u vidu različitih oblika asistencije, potom psihološka i finansijska podrška. Međutim, ono što najčešće navode jeste da su tu podršku dobijali od članova porodice, pojedinaca ili nevladinih organizacija, a znatno manje od institucija, dok neki doslovno navode da im „niko nije pružio podršku“.

Među odgovorima na posljednje pitanje koje se odnosi na preporuke za Glavni grad, ispitanici ističu proširenje kapaciteta dnevnog centra, predah roditeljstvu, usluge rane intervencije, defektološke, logopedске i fizioterapeutske usluge, uklanjanje arhitektonskih barijera i unapređenje pristupačnosti, finansijsku podršku za porodice, naročito gdje su roditelji nezaposleni, pojednostavljivanje procedura, izradu informatora o pravima, podršku za kvalitetno uključivanje u obrazovni sistem i učešće u društvenom životu, podršku za zapošljavanje, pravnu podršku. Takođe, jedan od problema koji se prepoznaje u ovom dijelu upitnika je pitanje kontinuirane podrške osobama sa kompleksnim oblicima invaliditeta kada ostanu bez porodične podrške (npr. nakon smrti ili razbolijevanja roditelja), a koja bi se morala dalje razvijati u vidu usluge stanovanja uz podršku.

Svi dobijeni odgovori poslužili su kao značajne smjernice za definisanje ciljeva i planiranje aktivnosti na lokalnom nivou koji su predstavljeni u nastavku akcionog plana po pojedinačnim oblastima.

Tematske oblasti koje će tretirati analiza stanja

Prilikom definisanja tematskih oblasti Sekretarijat za socijalno staranje se vodio oblastima iz Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022-2027. godine.

OBLAST I: ŽENE I DJEVOJČICE SA INVALIDITETOM

Prema podacima Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u Crnoj Gori iz 2023. godine u Glavnom gradu Podgorici živi 6700 osoba ženskog pola koje su se izjasnile da se suočavaju sa smetnjama/preprekama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti, što čini 3,73% ukupnog stanovništva Glavnog grada, odnosno 7,15% žena. U odnosu na ukupan broj osoba koje se suočavaju sa smetnjama/preprekama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti u Podgorici, žena je 57,73%¹⁵. Javno objavljeni podaci ne sadrže jasne informacije o geografskim lokacijama na kojima ove žene žive, niti o njihovoj starosnoj strukturi ili drugim faktorima koji mogu biti indikatori višestruke i interseksijske diskriminacije žena sa invaliditetom.

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje na kraju januara 2026. godine¹⁶ nalazilo se 355 žena sa invaliditetom, što je 62% od ukupnog broja nezaposlenih osoba sa invaliditetom. Od njih, 105 imaju I stepen obrazovanja, 46 – II stepen, 79 – III stepen, 107 – IV stepen, 4 – V stepen, 5 – VI stepen i 9 žena sa invaliditetom ima VII-1 stepen obrazovanja. Nezaposlenih žena sa invaliditetom sa većim stepenom obrazovanja (VII-2 ili VIII) na evidenciji nema. Podaci pokazuju da najveći broj nezaposlenih žena sa invaliditetom ima niži stepen obrazovanja, što ukazuje na potrebu unapređenja oblasti obrazovanja i cjeloživotnog obrazovanja djevojčica i žena sa invaliditetom, čime se može uticati na poboljšanje njihovog ukupnog društvenog položaja, kao i poboljšanje položaja njihovih porodica.

OBLAST I - ŽENE I DJEVOJČICE SA INVALIDITETOM

Operativni cilj na nivou lokalne uprave	Doprinijeti unapređenju položaja žena i djevojčica sa invaliditetom kroz podsticanje i promociju ravnopravnog učešća u svim sferama javnog i društvenog života lokalne zajednice	Operativni cilj na nivou Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2023-2027: Unapređenje položaja žena i djevojčica sa invaliditetom kroz smanjenje svih oblika višestruke i interseksijske diskriminacije i obezbjeđenje nezavisnosti, autonomije i ravnopravnog učešća u svim sferama
---	--	--

¹⁵ MONSTAT,

[https://www.monstat.org/uploads/files/popis%202021/smetnje%20cg%20SAOPSTENJE Popis%20stanovnistva%202023.pdf](https://www.monstat.org/uploads/files/popis%202021/smetnje%20cg%20SAOPSTENJE%20Popis%20stanovnistva%202023.pdf)

¹⁶<https://www.zzzcg.me/wp-content/uploads/2025/08/1-Januar-BILTEN-1.-2026.pdf>

		društvenog života				
Indikator učinka Povećanje učešća žena sa invaliditetom u javnom i društvenom životu lokalne zajednice i povećanje broja aktivnosti otvorenih za ŽSI i namijenjenih ŽSI na lokalnom nivou	Početna vrijednost: 2026. Nema podataka			Ciljana vrijednost: 2028. Obezbijedena najmanje dva programa podrške za osnaživanje učešća žena i djevojčica sa invaliditetom u životu lokalne zajednice na godišnjem nivou (ukupno 6 do kraja 2028. godine)		
Aktivnost koja utiče na realizaciju operativnog cilja br.1.	Indikator rezultata	Nadležna institucija/e za realizaciju aktivnosti	Početni rok za realizaciju aktivnosti	Završni rok za realizaciju aktivnosti	Iznos potrebnih sredstava	Izvor finansiranja
1.1. Istraživanje o preprekama i potrebama žena sa invaliditetom u Glavnom gradu Podgorici	Izrađena analiza Objavljeni rezultati Kreirane preporuke i upućene svim zainteresovan	Sekretarijat za socijalno staranje Glavnog grada	IV kvartal 2026.	II kvartal 2027.	1500€	Budžet Glavnog grada

	im stranama					
1.2. Aktivnosti podizanja svijesti o pravima žena i djevojčica sa invaliditetom (konferencije, o krugli stolovi, literarni i likovni konkursi, radionice)	Broj organizovanih događaja Broj učesnika Kvalitet diskusije	Sekretarijat za socijalno staranje	2026.	2028.	2000€ godišnje	Budžet Glavnog grada Projektna sredstva
1.3. Edukacija žena sa invaliditetom (uključujući ŽSI koje su Romkinje, LGBTIQ+) o njihovim pravima i mehanizmima zaštite od diskriminacije	Edukovano najmanje 15 žena sa invaliditetom Stepen zadovoljstva edukacijom i primjenjivošću vještina i znanja	Sekretarijat za socijalno staranje OOSI	III kvartal 2026.	IV kvartal 2026.	500€	Budžet Glavnog grada Donatorska sredstva
1.4. Obuka članica Ženskog kluba Skupštine Glavnog grada o pravima žena i djevojčica sa invaliditetom	Najmanje 10 članica Ženskog kluba učestvovalo na obuci Stepen zadovoljstva obukom Mogućnost primjene stečenih znanja	Sekretarijat za socijalno staranje OOSI	IV kvartal 2026.	III kvartal 2027.	500€	Budžet Glavnog grada

	Broj inicijativa pokrenutih od strane članica ženskog kluba nakon obuke					
1.5. Radionica za žene sa invaliditetom o učešću u javnom i političkom životu	Najmanje 10 žena sa invaliditetom učestvovalo na radionici Stepen zadovoljstva radionicom Broj učesnica koje su pokrenule samostalne inicijative nakon obuke	Sekretarijat za socijalno staranje OOSI	II kvartal 2026.	III kvartal 2026.	1500€	Budžet Glavnog grada
1.6. Obuka o ženskom preduzetništvu za žene sa invaliditetom	Najmanje 10 žena učestvovalo na obuci Stepen zadovoljstva Broj žena koje su predale zahtjev za finansiranje/ sufinansiranje projekata ženskog preduzetništva Broj žena sa	Sekretarijat za preduzetništvo i investicije Biro rada PG OOSI Sekretarijat za socijalno staranje	I kvartal 2027.	II kvartal 2027.	500€	Budžet Glavnog grada Budžet ZZCG Donatorska sredstva

	invaliditetom koje su pokrenule sopstveni posao					
--	---	--	--	--	--	--

II OBLAST: DJECA SA INVALIDITETOM/DJECA SA SMETNJAMA U RAZVOJU

Tačan broj djece sa invaliditetom u Glavnom gradu Podgorici nije moguće odrediti, budući da u izvještajima Popisa nije dat presjek starosne strukture.

Ovo upravo predstavlja najveću prepreku za identifikaciju problema sa kojima se ova grupa suočava, tako da su aktivnosti utemeljene na potrebama koje su prilikom istraživanja koje je sprovodio Sekretarijat istakli roditelji djece sa invaliditetom.

Pored ovoga, u Strategiji se navodi: „djeca sa invaliditetom/djeca sa smetnjama u razvoju i njihove porodice se svakodnevno suočavaju sa specifičnim problemima, kao što su nedostatak pomoći i podrške za njihovo uključivanje u škole, iskustva nasilja i nedostatak odgovarajućih alata za njihovo prijavljivanje, poteškoće u pristupu zgradama ili uslugama, kao i problemi u vezi sa mogućnošću učešća u procesima donošenja odluka koje utiču na njihove živote. Podaci sa nivoa UN-a pokazuju da je pet puta veća vjerovatnoća da će djeca sa invaliditetom/djeca sa smetnjama u razvoju biti žrtve zlostavljanja. Bilo da se radi o nasilju u školi, ekonomskoj eksploataciji, seksualnom ili fizičkom nasilju, zlostavljanju ili zanemarivanju, djeca sa invaliditetom/djeca sa smetnjama u razvoju su posebno osjetljiva na različite oblike nasilja. Posebno zabrinjava položaj djevojčica sa invaliditetom u pogledu nasilja u porodici i institucijama“.

Operativni cilj 2 na nivou lokalne uprave: Unaprijediti uslove u lokalnoj zajednici za ostvarivanje ravnopravnog položaja djece sa invaliditetom/smetnjama u razvoju kroz eliminaciju diskriminacije i obezbjeđivanje veće dostupnosti usluga na lokalnom nivou.	Operativni cilj na nivou Strategije: Stvaranje uslova za eliminaciju svih oblika diskriminacije i društvene isključenosti sa kojima se suočavaju djeca sa invaliditetom/djeca sa smetnjama u razvoju u svim oblastima od značaja za postizanje pune ravnopravnosti i jednakog položaja u društvu	
Indikator učinka : Uspostavljen set dostupnih, kontinuiranih servisa podrške	2026. godina Sprovedene pripremne	2028. godina Usluge se redovno

za djecu sa invaliditetom/smetnjama u razvoju		aktivnosti za uspostavljanje seta usluga za djecu sa invaliditetom/djecu sa smetnjama u razvoju			pružaju	
Aktivnostkoja utiče na realizaciju operativnog cilja br.2.	Indikator rezultata	Nadležna institucija/e za realizaciju aktivnosti	Početni rok za realizaciju aktivnosti	Završni rok za realizaciju aktivnosti	Iznos potrebnih sredstava	Izvor finansiranja
2.1. Istraživanje o vrsti invaliditeta, socijalnom, obrazovnom i društvenom profilu i mjerama podrške za djecu sa invaliditetom/smetnjama u razvoju	Sprovedeno istraživanje Broj ispitanika Definisane preporuke	Sekretarijat za socijalno staranje/org anizacije OSI/ organizacije za OSI	IV kvartal 2026.	III kvaral 2027.	1000€	Donatorska sredstva
2.2. Izrada vodiča o ostvarivanju prava na lokalnom nivou za roditelje djece sa invaliditetom	Izrađen vodič Odštampano i distribuirano najmanje 500 primjeraka	Sekretarijat za socijalno staranje/org anizacije OSI/ organizacije za OSI	III kvartal 2027.	III kvartal 2027.	2000 €	Državni budžet Budžet Glavnog grada
2.3. Izrada materijala o prihvatanju i samoprihvatanju invaliditeta za djecu i njihove porodice	Izradene smjernice Odštampano i distriburiano najmanje 500 primjeraka	Sekretarijat za socijalno staranje/org anizacije OSI/ organizacije za OSI	IV kvartal 2027.	IV kvartal 2027.	2000€	Donatorska sredstva
2.4. Organizacija edukativnih radionica za	Održane najmanje 4 radionice	Sekretarijat za socijalno staranje /	II kvartal 2027.	I kvartal 2028.	1500€	Budžet Glavnog grada

institucije i pružaoce usluga na lokalnom nivou o modelima pristupa invaliditetu i pružanju podrške djeci sa invaliditetom i njihovim porodicama	Najmanje 15 učesnika/ca na svakoj radionici Najmanje 60% učesnika/ca zadovoljno stečenim znanjima	organizacije OSI				
2.5. Organizacija radionica u vrtićima i školama o prihvatanju djece sa invaliditetom	Najmanje 4 radionice Najmanje 30 djece prisustvovalo svakoj od radionica Komentari PP službi u školama i utisci roditelja	Sekretarijat za socijalno staranje/org anizacije OSI	III kvartal 2026.	III kvartal 2028.	Oko 3000€ (1000€ godišnj e)	Budžet Glavnog grada Državni budžet Donators ka sredstva
2.6. Uspostavljanje usluge „predah roditeljstvu“	Broj prijavljenih osoba zainteresova nih za korišćenje usluge Broj korisnika koji	Sekretarijat za socijalno staranje Licencirani pružaoci usluga Dnevni centar	I kvartal 2027.	IV kvartal 2028.	Oko 30000 € godišnj e	Budžet Glavnog grada Državni budžet Donators ka sredstva

	koriste uslugu					
	Stepen zadovoljstva pruženih uslugama					
2.7. Uspostavljanje psihološkog savjetovišta za roditelje djece sa invaliditetom	Broj prijavljenih osoba zainteresovanih za korišćenje usluge Broj korisnika koji koriste uslugu Stepen zadovoljstva pruženih uslugama	Sekretarijat za socijalno staranje Dnevni centar Organizacije OSI Organizacije za OSI	I kvartal 2027.	IV kvartal 2028.	10000 € godišnje	Budžet Glavnog grada Državni budžet Donatorska sredstva
2.8. Unapređenje usluge „pomoć u kući“ za porodice djece sa invaliditetom	Broj porodica koje su ostvarile pravo na korišćenje usluge Stepen zadovoljstva korisnika	Sekretarijat za socijalno staranje Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije	IV kvartal 2026.	IV kvartal 2028.		Budžet Glavnog grada Državni budžet Donatorska sredstva
2.9. Uvođenje	Broj porodica	Sekretarijat	II	IV	3000€	Budžet

usluga podrške porodicama u kojima su roditelji OSI (psihološko savjetovanje, škola roditeljstva)	koje su ostvarile pravo na korišćenje usluge Stepen zadovoljstva korisnika (unaprijeđene roditeljske vještine, psihološka spremnost da se odgovori na probleme na adekvatan način)	za socijalno staranje OOSI Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije	kvartal 2027.	kvartal 2028.	godišnje	Glavnog grada Državni budžet Donatorska sredstva
2.10. Uvođenje subvencija/povlastica za treninge za djecu sa invaliditetom u sportskim društvima u vlasništvu Glavnog grada	Broj klubova koji su omogućili povlastice Broj djece koja koriste povlastice	Sekretarijat za socijalno staranje / Sekretarijat za sport	I kvartal 2027.	IV kvartal 2028.		Budžet Glavnog grada Donatorska sredstva
2.10. Organizacija dječjih predstava u pristupačnom formatu za djecu sa invaliditetom	Najmanje 2 predstave godišnje Broj gledalaca na predstavama	Sekretarijat za socijalno staranje / Sekretarijat za kulturu / Gradsko pozorište	I kvartal 2027.	IV kvartal 2028.	5000€ (2500€ godišnje)	Budžet Glavnog grada Državni budžet Donatorska sredstva

III OBLAST: PRISTUPAČNOST

Obezbjedivanje pristupačnosti predstavlja jedan od najkompleksnijih izazova kada je u pitanju poštovanje prava osoba sa invaliditetom na lokalnom nivou. Ova oblast prepoznata je kao jedna od onih u kojima postoji najveći broj prepreka, prvenstveno kada je u pitanju arhitektonska nepristupačnost objekata u javnoj upotrebi, a potom i nepristupačnost javnog saobraćaja i loša saobraćajna kultura. Još jedan od izazova predstavlja i nepristupačnost informacija i usluga, naročito za osobe sa oštećenjem sluha.

U prethodnom periodu Kancelarija za ljudska prava, koja funkcioniše u okviru Glavnog grada, izvršila je monitoring velikog broja objekata u kojima se nalaze organi uprave, službe i javne ustanove i definisala preporuke za unapređenje pristupačnosti svakog od ovih objekata, odnosno prostorija.

Operativni cilj 3 na lokalnom nivou:		Operativni cilj 3 na nacionalnom nivou:	
Unaprijediti pristupačnost za osobe sa invaliditetom na lokalnom nivou, kroz obezbjeđivanje ravnopravnog pristupa objektima u javnoj upotrebi, javnom saobraćaju, informacijama i uslugama.		Obezbijediti uslove za ravnopravan pristup osobama sa invaliditetom objektima u javnoj upotrebi, saobraćaju, informacijama i komunikacijama, proizvodima i uslugama	
Indikator učinka 1:	2026.	2028.	
Sprovedena sveobuhvatna analiza pristupačnosti objekata u javnoj upotrebi u vlasništvu Glavnog grada i definisan plan obezbjeđivanja pristupačnosti	Inicijalna analiza Kancelarije za ljudska prava	Izrađen lokalni plan obezbjeđivanja pristupačnosti za Glavni grad Podgoricu	

--	--	--

Aktivnost koja utiče na realizaciju operativnog cilja	Indikator rezultata	Nadležna institucija/e za realizaciju aktivnosti	Početni rok za realizaciju u aktivnosti	Završni rok za realizaciju aktivnosti	Iznos potrebnih sredstava	Izvor finansiranja
3.1. Izrada alata za unifikovanu procjenu pristupačnosti objekata u Glavnom gradu	Izrađen alat sa smjernicama	Sekretarijat za socijalno staranje Glavni gradski arhitekta Agencija za izgradnju Podgorice OOSI	II kvartal 2027.	III kvartal 2027.	500€	Budžet Glavnog grada
3.2. Organizacija obuke za predstavnike Glavnog grada o pristupačnosti i standardima pristupačnosti i univerzalnog dizajna	Organizovan a najmanje jedna obuka Najmanje 10 predstavnika GG učestvovalo na obuci	Sekretarijat za socijalno staranje Glavni gradski arhitekta Agencija za izgradnju Podgorice OOSI	III kvartal 2027.	III kvartal 2027.	1000€	Budžet Glavnog grada
3.3. Sprovedenje sveobuhvatne analize pristupačnosti	Sprovedena analiza Izrađene preporuke	Sekretarijat za socijalno staranje Glavni	IV kvartal 2027.	II kvartal 2028.	1500€	Budžet Glavnog grada

objekata u vlasništvu Glavnog grada u skladu sa definisanim alatima		gradski arhitekta Agencija za izgradnju Podgorice Agencija za stanovanje OOSI				Državni budžet
3.4. Izrada lokalnog plana za obezbjeđivanje pristupačnosti za OSI	Izrađen lokalni plan	Sekretarijat za socijalno staranje Glavni gradski arhitekta Agencija za izgradnju Podgorice Agencija za stanovanje OOSI	II kvartal 2028.	IV kvartal 2028.	2000€	Budžet Glavnog grada Državni budžet

IV OBLAST: SOCIJALNA I DJEČIJA ZAŠTITA I PRIVATNI I PORODIČNI ODNOSI

U duhu obaveza koje proizilaze iz Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom, član 23 Konvencije obavezuje države da pruže odgovarajuću podršku osobama sa invaliditetom u ostvarivanju porodičnog života, uključujući podršku roditeljima, kako bi se spriječila izolacija i institucionalizacija. Takođe, član 28 garantuje pravo osoba sa invaliditetom na adekvatan životni standard i socijalnu zaštitu, uključujući pristup programima podrške, uslugama i finansijskoj pomoći bez diskriminacije. Istraživanje koje je Sekretarijat sproveo ukazuje da, ipak, u ovoj oblasti, osobe sa invaliditetom i njihove porodice nailaze na brojne barijere, te da je neophodno unaprijediti dostupnost, obim i koordinaciju usluga. Ispitanici posebno navode nedovoljne kapacitete dnevnog centra, nedostatak dovoljnog broja stručnih servisa (logopeda, defektologa, psihologa), administrativne barijere i nedovoljnu informisanost o pravima. Kao posljedica, najveći teret brige i organizacije podrške pada na porodicu, najčešće na roditelje, koji su često primorani da napuste zaposlenje ili se suoče sa dugotrajnim finansijskim i psihološkim opterećenjem.

Operativni cilj 4 na lokalnom nivou: Razvijati i unapređivati lokalne servise podrške koji omogućavaju osobama sa invaliditetom ravnopravan i samostalan život u zajednici.	Operativni cilj 4 na nacionalnom nivou: Obezbjediti sistem podrške usluga koji će obezbijediti licima sa invaliditetom ravnopravan život u zajednici	
Indikator učinka 1: Definisan okvir za pružanje lokalnih servisa podrške za osobe sa invaliditetom.	2026. Servisi podrške definisani Odlukom o pravima u oblasti socijalne i dječje zaštite.	2028. Kreirane preporuke za unapređenje lokalnih servisa podrške kroz izmjenu Odluke o pravima u oblasti socijalne i dječje zaštite.

--	--	--

Aktivnostko ja utiče na realizaciju operativnog cilja br. 4	Indikator rezultata	Nadležna institucija/e za realizaciju aktivnosti	Početni rok za realizacij u aktivnosti	Završni rok za realizaciju aktivnosti	Iznos potrebni h sredstav a	Izvor finansiranj a
4.1.Izrada analize potreba za servisima podrške za osobe sa invaliditetom	Izrađena analiza Broj odgovora na upitnike Broj pristiglih komentara i sugestija	Sekretarijat za socijalno staranje	I kvartal 2027.	II kvartal 2027.	0€	-
4.2. Obezbijediti kontinuitet pružanja usluge „pomoć u kući“	Broj korisnika usluge Broj novih korisnika koji se javljaju za korišćenje usluge Broj prihvaćenih zahtjeva Broj OCD koje su podržane za pružanje	Sekretarijat za socijalno staranje OOSI OCD	Kontinuir ano od 2026.	Kontinuir ano do kraja 2028.	30.000€ godišnje	Budžet Glavnog grada

	usluge Stepen zadovoljstva korisnika					
4.3. Obezbijediti kontinuitet pružanja usluge „prevoz od vrata do vrata “	Broj korisnika usluge Broj novih korisnika koji se javljaju za korišćenje usluge Broj prihvaćenih zahtjeva Stepen zadovoljstva korisnika	Sekretarijat za socijalno staranje Javno preduzeće „Putevi“ D.O.O.	Kontinuirano od 2026.	Kontinuirano do kraja 2028.	30.000€ godišnje	Budžet Glavnog grada
4.4. Obezbijediti kontinuitet pružanja usluge „personalni asistent “	Broj korisnika usluge Broj novih korisnika koji se javljaju za korišćenje usluge Broj prihvaćenih zahtjeva Broj OCD koje su podržane za pružanje usluge	Sekretarijat za socijalno staranje OOSI OCD	Kontinuirano od 2026.	Kontinuirano do kraja 2028.	20.000€ godišnje	Budžet Glavnog grada Donatorska sredstva

	Stepen zadovoljstva korisnika					
4.5. Obezbijediti kontinuitet pružanja usluge „videći pratilac“	Broj korisnika usluge Broj novih korisnika koji se javljaju za korišćenje usluge Stepen zadovoljstva korisnika	Sekretarijat za socijalno staranje OOSI	Kontinuirano od 2026.	Kontinuirano do kraja 2028.	15.000€ godišnje	Budžet Glavnog grada Donatorska sredstva

V OBLAST: POSTUPANJE ORGANA UPRAVE I PRISTUP PRAVDI

Konvencija UN o pravima osoba sa invaliditetom definiše obavezu lokalnih organa da pojednostave procedure, obezbijede jasne i pristupačne informacije o pravima, uvedu proceduralne adaptacije u upravnim postupcima (npr. prioritarno postupanje, smanjenje dokumentacije, pristupačna komunikacija), te kontinuirano edukuju službenike o pravima osoba sa invaliditetom.

Ispitanici u istraživanju kao barijeru u postupanju organa navode složene i dugotrajne administrativne procedure, nejasne nadležnosti institucija, nedovoljnu informisanost o pravima, kao i često nerazumijevanje i nedostatak senzibiliteta zaposlenih u javnoj upravi.

Operativni cilj 5 na lokalnom nivou: Jačati kapacitete organa uprave i službi Glavnog grada za postupanje prema osobama sa invaliditetom, uz obezbjeđivanje pristupačnih i inkluzivnih procedura.	Operativni cilj 5 na nacionalnom nivou: Unapređenje institucionalnih kapaciteta, efikasnosti i pristupačnosti organa javne vlasti u postupcima za zaštitu od diskriminacije lica sa invaliditetom.	
Indikator učinka 1:	2026	2028
Unaprijeđen pristup organa lokalne uprave za osobe sa invaliditetom	Pristupačan sajt Glavnog grada. Omogućena elektronska prijava za korišćenje pojedinih usluga na lokalnom nivou.	Unaprijeđena pristupačnost prostora, informacije i komunikacije organa lokalne uprave.

Aktivnost koja utiče na realizaciju operativnog	Indikator rezultata	Nadležna institucija/e za realizaciju aktivnosti	Početni rok za realizaciju aktivnos	Završni rok za realizaciju aktivnos	Iznos potrebnih sredsta	Izvor finansiranja
---	---------------------	--	-------------------------------------	-------------------------------------	-------------------------	--------------------

cilja br. 5			ti	ti	va	
5.1. Analiza usklađenosti propisa Glavnog grada sa Konvencijom UN o pravima OSI i nacionalnim dokumentima u oblasti zabrane diskriminacije OSI	Sprovedena analiza Broj datih preporuka	Sekretarijat za socijalno staranje	II kvartal 2027.	IV kvartal 2027.	0€	-
5.2. Izrada preporuka za usklađivanje propisa Glavnog grada sa Konvencijom UN o pravima OSI i nacionalnim dokumentima u oblasti zabrane diskriminacije OSI	Broj datih preporuka	Sekretarijat za socijalno staranje	IV kvartal 2027.	II kvartal 2028.	0€	-
5.3. Organizacija radionica za službenike Glavnog grada o proceduralnim adaptacijama u postupcima pred organima lokalne uprave	Najmanje 2 radionice Najmanje 10 učesnika na svakoj od radionica Stepen	Sekretarijat za socijalno staranje / Sekretarijat za lokalnu samoupravu i saradnju sa civilnim društvom /	III kvartal 2026.	III kvartal 2027.	1000€	Budžet Glavnog grada Državni budžet

	zadovoljstva učesnika kvalitetom radionice	MLJMP				
5.4. Organizacija obuke za komunikaciju na znakovnom jeziku službenike/ce Glavnog grada	Sprovedena najmanje 1 akreditovana obuka Najmanje 10 službenika/ca prošlo obuku Stepen zadovoljstva učesnika kvalitetom obuke	Sekretarijat za socijalno staranje OOSI	III kvartal 2026.	I kvartal 2027.	3000€	Budžet Glavnog grada Državni budžet

OBLAST VI : OBRAZOVANJE

Na teritoriji Glavnog grada Podgorice postoji 28 osnovnih (23 javne i 5 privatnih), 15 srednjih škola (10 javnih i 5 privatnih), a predškolsko vaspitanje i obrazovanje obezbjeđuje se u 23 vaspitne jedinice javnih i privatnih predškolskih ustanova. Na nivou visokog obrazovanja, u Glavnom gradu postoje tri univerziteta – Univerzitet Crne Gore i privatni univerziteti Donja Gorica i Mediteran, sa više fakultetskih jedinica. Prema podacima Sekretarijata za kulturu Glavnog grada u 2024. godini izdata su rješenja o usmjeravanju u obrazovni proces za 211 djece. Ispitanici u istraživanju kao prepreke za obrazovanje navode nedovoljan broj asistenata u nastavi, neobučenost nastavnog kadra za rad sa djecom sa invaliditetom, preopterećena odjeljenja, nedostatak stručne podrške (logopeda, defektologa, psihologa), kao i ograničen pristup individualizovanim programima i prilagođenim metodama rada.

Operativni cilj 6 na lokalnom nivou: Obezbijediti podršku učenicama sa invaliditetom za ravnopravno učešće u obrazovanju.			Operativni cilj 6 na nacionalnom nivou: Obezbijediti podršku učenicima sa invaliditetom za obrazovanje, bez diskriminacije		
Indikator učinka 1:		<i>2026</i>	<i>2028</i>		
Unaprijeđen nivo znanja i vještina aktera u obrazovnom procesu za rad sa osobama sa invaliditetom.					

Aktivnostkoj a utiče na realizaciju operativnog cilja br.6	Indikator rezultata	Nadležna institucija/e za realizaciju aktivnosti	Početni rok za realizacij u aktivnos ti	Završni rok za realizaci ju aktivnos ti	Iznos potrebn ih sredsta va	Izvor finansiranja
6.1. Organizacija radionica za nastavno osoblje o modelima pristupa	Najmanje 8 radionica (po 2 za osoblje na svakom od nivoa obrazovanja)	Sekretarijat za socijalno staranje Sekretarijat za kulturu	III kvartal 2026.	IV kvartal 2028.	4000€	Budžet Glavnog grada Državni budžet

invaliditetu i radu sa OSI	Najmanje 10 učesnika na svakoj od radionica Stepen zadovoljstva učesnika					
6.2. Izrada priručnika o komunikaciji i pristupu OSI za nastavno osoblje i učenike/studente	Izrađena najmanje 2 priručnika Distribuirani priručnici u najmanje 80% obrazovnih ustanova	Sekretarijat za socijalno staranje Sekretarijat za kulturu	I kvartal 2027.	IV kvartal 2027.	3000€	Budžet Glavnog grada Državni budžet
6.3. Radionice u osnovnim i srednjim školama o prevenciji vršnjačkog nasilja prema OSI	Najmanje 4 radionice Najmanje 20 učesnika na svakoj od radionica Stepen zadovoljstva učesnika	Sekretarijat za socijalno staranje Sekretarijat za kulturu	IV kvartal 2026.	IV kvartal 2027.	2000€	Budžet Glavnog grada Državni budžet
6.4. Dodjela stipendija za deficitarna zanimanja od značaja	Dodijeljene minimum 2 stipendije	Sekretarijat za socijalno staranje Sekretarijat	IV kvartal 2026.	IV kvartal 2027.	6000€ godišnje	Budžet Glavnog grada Ministarsvo prosvjete, nauke i

za rad sa OSI (defektolog, logoped)		za kulturu Ministarsvo prosvjete, nauke i inovacija				inovacija
6.6. Dodjela stipendija za učenike i studente koje su osobe sa invaliditetom	Dodijeljene minimum 2 stipendije	Sekretarijat za socijalno staranje Sekretarijat za kulturu Ministarsvo prosvjete, nauke i inovacija	I kvartal 2027.	IV kvartal 2028.	6000€ godišnj e	Budžet Glavnog grada Ministarsvo prosvjete, nauke i inovacija

OBLAST VII : PROFESIONALNA REHABILITACIJA, RAD I ZAPOSŁJAVANJE

Profesionalna rehabilitacija, rad i zapošljavanje predstavljaju jednu od ključnih oblasti za unapređenje položaja osoba sa invaliditetom, budući da neposredno utiču na njihovu ekonomsku nezavisnost, socijalnu uključenost i kvalitet života. Rezultati sprovedenog istraživanja ukazuju da osobe sa invaliditetom i članovi njihovih porodica i dalje prepoznaju brojne prepreke za uključivanje na tržište rada. Među najčešće navedenim problemima izdvajaju se nedovoljna zainteresovanost poslodavaca za zapošljavanje osoba sa invaliditetom, nedostatak prilagođenih radnih mjesta, kao i ograničene mogućnosti za stručno usavršavanje i razvoj vještina.

U tom smislu, Konvencija u svojim odredbama, posebno članu 27 garantuje pravo osoba sa invaliditetom na rad i zapošljavanje na ravnopravnoj osnovi sa drugima i propisuje obavezu javnih vlasti da preduzimaju mjere koje podstiču zapošljavanje osoba sa invaliditetom, uključujući promovisanje mogućnosti zapošljavanja, prilagođavanje radnog okruženja i razvoj programa profesionalne rehabilitacije.

Operativni cilj 7 na lokalnom nivou: Doprinijeti povećanju zapošljivosti i povećanju broja zaposlenih OSI u Glavnom gradu		Operativni cilj na nacionalnom nivou: Povećati broj zaposlenih lica sa invaliditetom u opštini...	
Indikator učinka 1: Stepen povećanja/smanjenja broja nezaposlenih osoba sa invaliditetom u odnosu na ukupan broj osoba sa invaliditetom		2026.	2028.

Aktivnostkoja utiče na realizaciju operativnog cilja br.7	Indikator rezultata	Nadležna institucija /e za realizacij u	Početni rok za realizacij u aktivnos	Završni rok za realizacij u aktivnos	Iznos potrebnih sredstava	Izvor finansiranja
---	---------------------	---	--------------------------------------	--------------------------------------	---------------------------	--------------------

		aktivnosti	ti	ti		
7.1 Organizovan je edukacija za osobe sa invaliditetom radi informisanja o mogućnostima zapošljavanja, i pravima u oblasti rada i zapošljavanja	Najmanje 2 radionice Najmanje 10 učesnika na svakoj od radionica Stepen zadovoljstva učesnika	Sekretarijat za socijalno staranje Sekretarijat za preduzetništvo i investicije ZZZCG – Biro rada Podgorica	II kvartal 2027.	IV kvartal 2027.	1000€	Budžet Glavnog grada Državni budžet
7.2. Obezbijediti pristupačnost testiranja kandidata za zapošljavanje u organima lokalne uprave	Broj OSI koje su konkurisale za zaposlenje u GG Obezbijedene pristupačne prostorije za testiranje Obezbijedeni testovi u pristupačnim formatima Broj OSI koje su zasnovale radni odnos u GG	Sekretarijat za socijalno staranje Sekretarijat za lokalnu samoupravu i saradnju sa civilnim društvom OOSI	I kvartal 2027.	IV kvartal 2028.	3000€	Budžet Glavnog grada Državni budžet
7.3. Organizacija edukacija o	Najmanje 2 radionice	Sekretarijat za socijalno	IV kvartal	IV kvartal	1000€	Budžet Glavnog grada

samozapošljava nju i preduzetništvu za osobe sa invaliditetom, s posebnim fokusom na žene sa invaliditetom	Najmanje 10 učesnika na svakoj od radionica Stepen zadovoljstva učesnika	staranje Sekretarij at za preduzet ništvo i investicije ZZZCG – Biro rada Podgorica	2027.	2028.		Državni budžet
7.4. Organizacija info dana za poslodavce o mogućnostima zapošljavanja OSI i pravima u oblasti rada i zapošljavanja	Održan info dan Najmanje 15 poslodavaca učestvovalo na info danu Stepen zadovoljstva učesnika	Sekretarij at za socijalno staranje Sekretarij at za preduzet ništvo i investicije ZZZCG – Biro rada Podgorica	III kvartal 2027.	IV kvartal 2027.	500€	Budžet Glavnog grada Državni budžet

OBLAST VIII: ZDRAVLJE, REHABILITACIJA I LIČNA POKRETLJIVOST

U oblasti zdravlja, rehabilitacije i lične pokretljivosti, rezultati sprovedenog istraživanja ukazuju na niz izazova sa kojima se osobe sa invaliditetom i članovi njihovih porodica svakodnevno suočavaju. Ispitanici posebno ističu nedovoljnu dostupnost specijalizovanih zdravstvenih usluga i rehabilitacionih tretmana, poput fizikalne terapije, logopedskih i defektoloških tretmana, kao i ograničen broj termina u javnom zdravstvenom sistemu. Dio ispitanika navodi da su primorani da potrebne terapije obezbeđuju u privatnom sektoru ili van države, što dodatno opterećuje porodični budžet. Takođe, ukazuje se na nedovoljnu pristupačnost zdravstvenih ustanova i procedura specifičnim potrebama osoba sa invaliditetom, kao i na nedostatak systemske podrške u kontinuitetu rehabilitacije.

Pitanje lične pokretljivosti takođe je prepoznato kao značajan izazov, posebno u kontekstu nepristupačne infrastrukture, nedovoljno prilagođenog javnog prevoza i nedostatka adekvatnih pomagala i servisa podrške koji bi osobama sa invaliditetom omogućili samostalnije kretanje i veće učešće u društvenom životu.

Operativni cilj 8 na lokalnom nivou: Doprinijeti smanjenju prepreka u pristupu zdravstvenoj zaštiti na lokalnom nivou			Operativni cilj 8 na nacionalnom nivou: Otkloniti barijere u pristupu uslugama zdravstvene zaštite		
Indikator učinka 1:			<i>2026</i>	<i>2028</i>	
Broj obezbijedenih i unaprijeđenih usluga zdravstvene zaštite, rehabilitacije i podrške za osobe sa invaliditetom na lokalnom nivou					

Aktivnostkoja utiče na realizaciju operativnog cilja br.8	Indikator rezultata	Nadležna institucija/e za realizaciju aktivnosti	Početni rok za realizaciju aktivnosti	Završni rok za realizaciju aktivnosti	Iznos potrebnih sredstava	Izvor finansiranja

8.1. Organizacija edukativnih radionica na primarnom nivou zdravstvene zaštite o pravima iz oblasti zdravstvene zaštite za OSI (preventivnim pregledima, ginekološkim pregledima za žene, seksualnom i reproduktivnom zdravlju, mentalnom zdravlju)	Najmanje 1 radionica godišnje Najmanje 10 učesnika na svakoj od radionica Stepen zadovoljstva učesnika	Sekretarijat za socijalno staranje Dom zdravlja Podgorica Institut za javno zdravlje organizacije OSI	I kvartal 2026. (kontinuirano)	IV kvartal 2028. (kontinuirano)	3000€	Budžet Glavnog grada Državni budžet
8.2. Inicirati otvaranje pristupačnih ambulanti u ruralnim područjima i unapređenje pristupačnosti postojećih ambulanti	Broj upućenih inicijativa Broj prihvaćenih inicijativa Broj prilagođenih ambulanti	Sekretarijat za socijalno staranje Ministarstvo zdravlja Dom zdravlja Podgorica	IV kvartal 2026.	IV kvartal 2028.	30000€	Državni budžet Donatorska sredstva
8.3. Inicirati nabavku ginekoloških stolica za žene sa invaliditetom	Broj upućenih inicijativa Broj prihvaćenih inicijativa Broj prilagođenih	Sekretarijat za socijalno staranje Ministarstvo zdravlja Dom zdravlja Podgorica	IV kvartal 2026.	IV kvartal 2028.	20000€	Državni budžet Donatorska sredstva

	ambulanti	Fond za zdravstveno osiguranje				
8.4. Inicirati obezbeđivanje pristupačnosti svih usluga u zdravstvenoj zaštiti na lokalnom nivou (pristupačnost sajtova, angažovanje tumača za znakovni jezik...)	Broj upućenih inicijativa Broj prihvaćenih inicijativa Broj pristupačnih sajtova Broj ambulanata koje angažuju tumače za znakovni jezik	Sekretarijat za socijalno staranje Ministarstvo zdravlja Dom zdravlja Podgorica Fond za zdravstveno osiguranje	I kvartal 2027.	IV kvartal 2028.	10000€	Državni budžet Donatorska sredstva
8.5. Podsticati uključivanje osoba s invaliditetom u programe prevencije bolesti i očuvanja zdravlja	Broj OSI koje su učestvovala u programima prevencije Broj održanih radionica Stepen zadovoljstva	Sekretarijat za socijalno staranje Institut za javno zdravlje Dom zdravlja Podgorica	I kvartal 2026. (kontinuirano)	IV kvartal 2028. (kontinuirano)	1000€ godišnje	Budžet Glavnog grada Državni budžet
8.6. Ružičasti oktobar za žene sa invaliditetom	Broj korisnica Stepen zadovoljstva sprovedenim	Sekretarijat za socijalno staranje Dom zdravlja	I kvartal 2026.	IV kvartal 2028.	5000€ godišnje	Budžet Glavnog grada Donatori

	programom Preporuke za dalje sprovođenje aktivnosti	Podgorica Institut za javno zdravlje OOSI Zdravstvene ustanove (javne i privatne)				
--	---	---	--	--	--	--

OBLAST IX: POLITIČKI I JAVNI ŽIVOT

Rezultati sprovedenog istraživanja ukazuju da osobe sa invaliditetom u Glavnom gradu i dalje imaju ograničene mogućnosti za puno i ravnopravno učešće u javnom i političkom životu zajednice. Ispitanici često ukazuju na prepreke koje se odnose na nepristupačnost javnih prostora i institucija, nedovoljnu informisanost o pravima i procedurama, kao i na ograničene mogućnosti uključivanja u procese donošenja odluka koji se tiču njihovog svakodnevnog života. Pored fizičkih barijera, prisutne su i društvene prepreke.

U tom kontekstu, Konvencija, posebno kroz član 29, obavezuje države potpisnice da obezbijede osobama sa invaliditetom mogućnost punog i efektivnog učešća u političkom i javnom životu, uključujući pravo da biraju i budu birani, da učestvuju u javnim poslovima, kao i da budu aktivno uključeni u rad organizacija civilnog društva i organizacija osoba sa invaliditetom. Na lokalnom nivou to podrazumijeva stvaranje pristupačnih mehanizama za učešće građana, uključivanje organizacija osoba sa invaliditetom u procese konsultacija i donošenja odluka, kao i obezbjeđivanje pristupačnih informacija i javnih događaja kako bi osobe sa invaliditetom mogle ravnopravno učestvovati u životu zajednice.

Operativni cilj 9 na lokalnom nivou: Stvarati uslove i mehanizme za aktivno učešće lica sa invaliditetom u javnom i političkom životu lokalne zajednice.		Operativni cilj 9 na nacionalnom nivou: Obezbijediti uslove i podršku za aktivno učešće lica sa invaliditetom u politički i javni život	
Indikator učinka 1:	2026	2028	
Broj sprovedenih aktivnosti i kampanja za podsticanje građanskog i političkog učešća osoba sa invaliditetom.			

Aktivnost koja utiče na realizaciju operativnog cilja br.9	Indikator rezultata	Nadležna institucija/e za realizaciju aktivnosti	Početni rok za realizaciju aktivnosti	Završni rok za realizaciju aktivnosti	Iznos potrebnih sredstava	Izvor finansiranja
9.1. Edukovati službenike lokalne	Održane najmanje 2	Sekretarijat za socijalno	I kvartal 2027.	IV kvartal	1000€	Budžet Glavnog grada

samouprave o poštovanju ljudskih prava osoba sa invaliditetom u skladu sa Konvencijom UN	radionice Najmanje 15 učesnika na svakoj od radionica Stepen zadovoljstva učesnika	staranje Sekretarijat za lokalnu samoupravu i saradnju sa civilnim društvom OOSI		2027.		Donatorska sredstva
9.2. Edukacija opštinskih izbornih komisija o pravu na učešće u političkom i javnom životu lica sa invaliditetom	Održana jedna radionica Najmanje 15 učesnika na radionici Stepen zadovoljstva učesnika	Sekretarijat za socijalno staranje MUP OOSI	I kvartal 2027.	II kvartal 2027.	800€	Budžet Glavnog grada Donatorska sredstva
9.3. Sprovesti istraživanje o zadovoljstvu korisnika e-pristupačnošću u portala lokalne samouprave	Broj popunjenih upitnika Broj preporuka	Sekretarijat za socijalno staranje Centar za informacioni sistem OOSI	III kvartal 2027.	I kvartal 2028.	0€	-

OBLAST X: KULTURA, MEDIJI, SPORT I REKREACIJA

Nalazi sprovedenog istraživanja ukazuju da osobe sa invaliditetom u Glavnom gradu i dalje imaju ograničen pristup kulturnim, sportskim i rekreativnim sadržajima. Ispitanici navode da su prepreke prije svega vezane za nepristupačnost objekata i javnih prostora, nedostatak prilagođenih programa i aktivnosti, kao i nedovoljnu dostupnost informacija o postojećim sadržajima. Dio ispitanika ističe i potrebu za većim brojem društvenih događaja, radionica i kulturnih aktivnosti koje bi bile prilagođene osobama sa invaliditetom, kao i za većim uključivanjem u sportske i rekreativne programe. Takođe je naglašena potreba za pristupačnim sadržajima u kulturi (npr. događaji sa titlovima ili tumačem za znakovni jezik) i za stvaranjem prostora u kojima bi osobe sa invaliditetom mogle da se druže, učestvuju u zajedničkim aktivnostima i razvijaju svoje potencijale.

Ovi nalazi ukazuju na potrebu za sistematskim unapređenjem pristupačnosti kulturnih, sportskih i rekreativnih sadržaja na lokalnom nivou, u skladu sa obavezama definisanim u Konvenciji, posebno članu 30. Ove odredbe obavezuju javne vlasti da obezbijede pristup kulturnim institucijama, sportskim objektima, rekreativnim programima i informacijama, kao i da aktivno podstiču učešće osoba sa invaliditetom u društvenom životu zajednice. Na lokalnom nivou to podrazumijeva razvoj inkluzivnih programa, unapređenje fizičke pristupačnosti objekata, kao i veću podršku organizacijama i inicijativama koje doprinose aktivnom učešću osoba sa invaliditetom u kulturnim i sportskim aktivnostima.

Operativni cilj 10 na lokalnom nivou: Unaprijediti uslove za ravnopravno učešće lica sa invaliditetom u kulturnom životu, sportskim i rekreativnim aktivnostima na lokalnom nivou.		Operativni cilj 10 na nacionalnom nivou: Obezbjeđenje ravnopravnog učešća, medijske zastupljenosti i pristupa lica sa invaliditetom kulturnom životu, sportskim i rekreativnim aktivnostima	
Indikator učinka 1:	2026	2028	
Broj i procenat kulturnih, sportskih i rekreativnih programa, događaja i objekata u Glavnom gradu koji su pristupačni i aktivno uključuju osobe sa invaliditetom.			

Aktivnostkoja utiče na realizaciju	Indikator rezultata	Nadležna institucija/e za	Početni rok za realiza	Završni rok za realizaci	Iznos potrebni h	Izvor finansiranja
------------------------------------	---------------------	---------------------------	------------------------	--------------------------	------------------	--------------------

operativnog cilja br.10		realizaciju aktivnosti	ciju aktivnosti	ju aktivnosti	sredstava	
10.1. Medijska promocija važnosti učešća OSI u kulturi, sportu, medijima i rekreaciji	Broj promotivnih aktivnosti Broj pregleda i reakcija na društvenim mrežama Broj preporuka	Sekretarijat za socijalno staranje Sekretarijat za kulturu	I kvartal 2026.	IV kvartal 2028.	1500€ godišnje	Budžet Glavnog grada Donatorska sredstva
10.2. Iniciranje obezbjeđivanja pristupačnosti ustanova kulture čiji je osnivač Glavni grad uključujući i njihove sadržaje	Broj upućenih inicijativa Broj prihvaćenih inicijativa Broj prilagođenih objekata i sadržaja	Sekretarijat za socijalno staranje Sekretarijat za kulturu Ministarstvo kulture i medija OOSI	III kvartal 2026.	IV kvartal 2028.	20000€ godišnje	Budžet Glavnog grada Državni budžet Donatorska sredstva
10.3. Iniciranje obezbjeđivanja pristupačnosti sportskih objekata u vlasništvu Glavnog grada	Broj upućenih inicijativa Broj prihvaćenih inicijativa Broj prilagođenih objekata i sadržaja	Sekretarijat za socijalno staranje Sekretarijat za sport Ministarstvo sporta i mladih OOSI	III kvartal 2026.	IV kvartal 2028.	20000€ godišnje	Budžet Glavnog grada Državni budžet Donatorska sredstva

10.4. Kontinuirana podrška sportskim klubovima osoba sa invaliditetom	Broj sportskih klubova OSI kojima je obezbijedena podrška Povećanje/s manjenje broja OSI koje se aktivno bave sportom	Sekretarijat za socijalno staranje Sekretarijat za sport Ministarstvo sporta i mladih Paraolimpijs ki Komitet	I kvartal 2027.	IV kvartal 2028.	10000€ godišnje	Budžet Glavnog grada Državni budžet
---	--	--	-----------------------	------------------------	--------------------	---

FINANSIJSKI OKVIR ZA REALIZACIJU LOKALNOG AKCIONOG PLANA

Godina	Budžetska sredstva lokalne samouprave	Budžet Vlade Crne Gore	IPA	Donatorska sredstva	Ukupno
2026.	15.000€				
2027.	15.000€				
2028.	15.000€				

MONITORING I EVALUACIJA

Monitoring i evaluacija su veoma važne faze u procesu monitoringa i izvještavanja o sprovođenju LAP dokumenta.

Planirano je formiranje Radnog tijela za pripremu, praćenje sprovođenja i izvještavanje o LAP-u.

Radno tijelo će se sastajati najmanje četiri puta godišnje, odnosno održavati minimum jedan sastanak u toku svakog kvartala, kako bi se blagovremeno i u kontinuitetu razmatrao proces sprovođenja, kao i moguće prepreke i izazovi sa kojima se institucije mogu suočavati prilikom implementacije aktivnosti. Podaci neophodni za sačinjavanje izvještaja prikupljaće se u toku trajanja cjelokupne godine i biće kvartalno dostavljani Sekretarijatu za socijalno staranje – Odsjeku za OSI, kao koordinacionom organu rada ovog tijela. Na posljednjem godišnjem sastanku navedeni podaci će biti razmotreni i eventualno dopunjeni kako bi se obezbijedio neophodan kvalitet izvještaja.

Na osnovu člana 60 Statuta Glavnog grada ("Službeni list Crne Gore - Opštinski propisi", broj 8/19, 20/21, 49/22 i 51/25), Skupština Glavnog grada Podgorica, na sjednici održanoj dana _____ 2026. godine, nakon razmatranja Lokalnog akcionog plana za zaštitu osoba sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti u Glavnom gradu Podgorici za period od 2026-2028.godine, donijela je sljedeći -

ZAKLJUČAK

USVAJA SE Lokalni akcioni plan za zaštitu osoba sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti u Glavnom gradu Podgorici za period od 2026-2028.godine.

Broj: _____

Podgorica, _____ 2026. godine

SKUPŠTINA GLAVNOG GRADA PODGORICE

PREDSJEDNIK,

Srdan Perić

Crna Gora
Ministarstvo
ljudskih i manjinskih prava

Br: 13-040/26-965/2

Crna Gora
Pisarnica - Glavni grad - Podgorica

Podgorica, 17. jul 2026. godine

Priloga		21-07-2026		Prilog		Vrijednost	
Država	Država	Rechn. broj	Prilog	Država	Država	Rechn. broj	Prilog
01	018	16	-	42	40		

Za: Glavni grad Podgorica

Sekretarijat za zakonodavstvo

Predmet: Izjašnjenje povodom teksta Lokalnog akcionog plana za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti za period 2026–2028. godine

Poštovani,

Obavještavamo Vas da je Lokalni akcioni plan za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti za period 2026–2028. godine, u saglasnosti sa krovim strateškim dokumentom, odnosno Strategijom za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti za period 2022-2027. godine i pratećim akcionim planovima.

Posebno cijenimo činjenicu da je u izradi dokumenta posvećena značajna pažnja unapređenju pristupačnosti, kao jednom od ključnih preduslova za puno i ravnopravno učešće osoba sa invaliditetom u svim oblastima društvenog života, kao i usklađenosti planiranih mjera sa principima zabrane diskriminacije, jednakosti i poštovanja ljudskih prava.

S poštovanjem,

Irena Rakočević

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA	
PREDLAGAČ	Glavni grad – Sekretarijat za socijalno staranje
NAZIV PROPISA	Lokalni akcioni plan za zaštitu osoba sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti u Glavnom gradu Podgorici za period 2026–2028. godine
1. Definisanje problema 1.1. Da li je propis posljedica zahtjeva (propisa) na državnom nivou? 1.2. Navedite zakonski, odnosno strateški ili drugi osnov za donošenje propisa? 1.3. Da li se propisom utvrđuju sopstvene nadležnosti ili preneseni, odnosno povjereni poslovi lokalne samouprave? 1.4. Koje probleme treba da riješi predloženi akt? 1.5. Da li problem ima rodnu dimenziju? (ima posebni uticaj na žene) 1.6. Koji su uzroci problema? 1.7. Koje su posljedice problema? 1.8. Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri? 1.9. Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa?	
1.1. Da. Donošenje Lokalnog akcionog plana za zaštitu osoba sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti proizilazi iz obaveza utvrđenih međunarodnim dokumentima, nacionalnim zakonodavstvom i strateškim dokumentima u oblasti zaštite ljudskih prava, zabrane diskriminacije, socijalne zaštite i unapređenja položaja osoba sa invaliditetom. Poseban značaj imaju obaveze koje proizilaze iz Konvencije UN o pravima osoba sa invaliditetom, koja obavezuje države članice da obezbijede puno i ravnopravno uživanje svih ljudskih prava i osnovnih sloboda osoba sa invaliditetom. 1.2. Pravni osnov za donošenje Lokalnog akcionog plana sadržan je u: Zakonu o lokalnoj samoupravi („Sl. list CG“, br. 2/18, 34/19, 38/20, 50/22, 84/22, 81/25 i 98/25); Zakonu o zabrani diskriminacije („Sl. list CG“, br. 46/10, 40/11, 18/14, 42/17); Zakonu o socijalnoj i dječjoj zaštiti („Sl. list CG“, br. 27/13 i izmjene i dopune); Zakonu o zaštiti i ostvarivanju prava osoba sa invaliditetom; Statutu Glavnog grada. Strateški osnov čine: Strategija za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2023–2027; Strategija razvoja sistema socijalne i dječje zaštite; Strategija rodne ravnopravnosti; Strategija inkluzivnog obrazovanja; relevantni međunarodni dokumenti, posebno Konvencija UN o pravima osoba sa invaliditetom. 1.3. Lokalni akcioni plan odnosi se prvenstveno na sopstvene nadležnosti Glavnog grada u oblastima: socijalne i dječje zaštite; razvoja lokalnih usluga podrške; unapređenja pristupačnosti; zaštite ljudskih prava; stvaranja uslova za ravnopravno učešće građana u životu lokalne zajednice. 1.4. Predloženi Lokalni akcioni plan treba da odgovori na probleme sa kojima se osobe sa invaliditetom i njihove porodice suočavaju u Glavnom gradu, a koji su identifikovani kroz analizu dostupnih podataka i istraživanje sprovedeno od strane Sekretarijata za socijalno staranje. Ključni problemi su: nedovoljna dostupnost i razvijenost lokalnih servisa podrške; arhitektonske, informacione i komunikacione barijere; nedovoljna pristupačnost javnog prevoza i objekata u javnoj upotrebi; administrativne prepreke u ostvarivanju prava; nedovoljna informisanost osoba sa invaliditetom i njihovih porodica;	

prepreke u obrazovanju, zapošljavanju, kulturi, sportu i društvenom životu;
nedovoljna podrška ženama i djevojčicama sa invaliditetom;
nedovoljna podrška porodicama djece sa invaliditetom.

- 1.5. Osobe ženskog pola čine značajan dio populacije osoba sa invaliditetom u Glavnom gradu. Prema podacima Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova iz 2023. godine, žene čine 57,73% osoba koje su se izjasnile da se suočavaju sa smetnjama/preprekama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti.

Žene i djevojčice sa invaliditetom mogu biti izložene višestrukoj i intersekcijskoj diskriminaciji zbog istovremenog uticaja roda i invaliditeta, što može ograničiti njihov pristup obrazovanju, zapošljavanju, zdravstvenim uslugama, javnom i političkom životu.

Zbog toga LAP sadrži posebnu oblast usmjerenu na unapređenje položaja žena i djevojčica sa invaliditetom.

- 1.6. Uzroci problema uključuju:

nedostatak jedinstvenog sistema podataka o osobama sa invaliditetom;
nedovoljno razvijene lokalne usluge podrške;
nedovoljnu pristupačnost objekata, saobraćaja i informacija;
nedovoljnu primjenu principa univerzalnog dizajna;
nedovoljnu informisanost osoba sa invaliditetom o pravima i nadležnostima institucija;
prisustvo medicinskog modela pristupa invaliditetu umjesto modela zasnovanog na ljudskim pravima;
nedovoljnu edukaciju zaposlenih u javnim službama;
prepreke na tržištu rada i u obrazovnom sistemu.

- 1.7. Posljedice postojećeg stanja su:

smanjeno učešće osoba sa invaliditetom u životu zajednice;
povećana zavisnost od porodice;
rizik od socijalne izolacije;
otežan pristup obrazovanju i zapošljavanju;
veće finansijsko i psihološko opterećenje porodica;
ograničena samostalnost i nezavisni život osoba sa invaliditetom;
povećan rizik od diskriminacije.

- 1.8. Najviše su pogođene osobe sa invaliditetom, uključujući djecu sa invaliditetom/djecu sa smetnjama u razvoju, kao i njihove porodice, koje se suočavaju sa različitim oblicima prepreka u ostvarivanju prava i ravnopravnom učešću u društvu.

Osobe sa invaliditetom su posebno pogođene u oblastima pristupačnosti, obrazovanja, zapošljavanja, zdravstvene zaštite, socijalnih usluga, kulture, sporta i učešća u javnom životu. Identifikovane prepreke uključuju fizičku nepristupačnost objekata i javnih prostora, nepristupačnost informacija i komunikacije, nedovoljnu dostupnost servisa podrške, nedovoljnu informisanost o pravima i složene administrativne procedure.

Posebno su ugrožene osobe koje imaju višestruke oblike ranjivosti, kao što su žene sa invaliditetom, djeca sa invaliditetom, osobe sa intelektualnim i psihosocijalnim invaliditetom, osobe sa oštećenjem sluha i vida, kao i osobe koje žive u ruralnim područjima Glavnog grada.

- 1.9. Bez donošenja Lokalnog akcionog plana nastavile bi se postojeće prepreke u ostvarivanju prava osoba sa invaliditetom, uz rizik povećanja socijalne isključenosti i nejednakosti.

Bez strateškog pristupa ne bi bilo moguće obezbijediti koordinisano djelovanje institucija, kontinuirano razvijati lokalne servise podrške, unaprijediti pristupačnost i sistemski pratiti ostvarivanje prava osoba sa invaliditetom.

Postojeći problemi u oblastima obrazovanja, zapošljavanja, zdravstvene zaštite, socijalne zaštite i pristupačnosti mogli bi se dodatno produbiti, što bi dovelo do većeg opterećenja porodica i smanjenja mogućnosti za samostalan život osoba sa invaliditetom.

2. Ciljevi

2.1. Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?

2.2. Da li bilo koji od ciljeva unapređuje rodnu ravnopravnost?

2.1. Donošenjem Lokalnog akcionog plana postižu se sljedeći ciljevi:

- unapređenje položaja osoba sa invaliditetom i stvaranje uslova za ravnopravno učešće u društvu;
- unapređenje sistema lokalnih servisa podrške za osobe sa invaliditetom i njihove porodice;
- smanjenje diskriminacije i društvene isključenosti;
- unapređenje pristupačnosti objekata, informacija, komunikacije i usluga;
- jačanje kapaciteta organa lokalne uprave i drugih institucija za postupanje prema osobama sa invaliditetom;

• unapređenje podrške u oblasti obrazovanja, zapošljavanja, zdravstva, kulture, sporta i političkog života; • unapređenje saradnje Glavnog grada sa organizacijama osoba sa invaliditetom; • uspostavljanje sistema monitoringa i evaluacije mjera za unapređenje položaja osoba sa invaliditetom. 2.2. Da. Lokalni akcioni plan doprinosi unapređenju rodne ravnopravnosti kroz prepoznavanje specifičnog položaja žena i djevojčica sa invaliditetom, koje se često suočavaju sa višestrukom diskriminacijom. Planirane aktivnosti doprinose većoj dostupnosti usluga podrške, zaštiti od nasilja, unapređenju pristupa zdravstvenim uslugama, obrazovanju, zapošljavanju i učešću u javnom životu, čime se stvaraju uslovi za ravnopravnije učešće žena i muškaraca sa invaliditetom u svim oblastima društva.	3. Opcije 3.1. Zašto je propis neophodan? 3.2. Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulativnu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa). 3.3. Obrazložiti preferiranu opciju? (prilikom obrazlaganja opcije uključiti i rodnu dimenziju te opcije: kako preferirana opcija unapređuje rodnu ravnopravnost-status žena i odnose među ženama i muškarcima)
3.1. Donošenje Lokalnog akcionog plana je neophodno radi uspostavljanja jedinstvenog strateškog okvira za unapređenje položaja osoba sa invaliditetom na lokalnom nivou. Plan omogućava definisanje prioriteta, konkretnih mjera, nosilaca aktivnosti, rokova realizacije i izvora finansiranja, kao i praćenje ostvarenih rezultata. 3.2. Opcija 1 – Status quo Zadržavanje postojećeg stanja bez donošenja Lokalnog akcionog plana. Opcija 2 – Realizacija pojedinačnih aktivnosti bez donošenja plana Sprovođenje određenih aktivnosti kroz projekte i redovne aktivnosti institucija, bez jasno definisanih prioriteta, rokova i indikatora. Opcija 3 – Donošenje Lokalnog akcionog plana (preferirana opcija) Usvajanje strateškog dokumenta kojim se definišu ciljevi, aktivnosti, odgovorne institucije, rokovi i finansijski okvir za unapređenje položaja osoba sa invaliditetom. 3.3. Preferirana opcija je donošenje Lokalnog akcionog plana jer omogućava sistemski i koordinisan pristup rješavanju problema sa kojima se osobe sa invaliditetom suočavaju. Ova opcija omogućava razvoj dostupnih servisa podrške, unapređenje pristupačnosti, jačanje institucionalnih kapaciteta i uključivanje organizacija osoba sa invaliditetom u procese donošenja odluka. Sa aspekta rodne ravnopravnosti, plan doprinosi smanjenju višestruke diskriminacije žena i djevojčica sa invaliditetom kroz unapređenje pristupa uslugama, zaštiti prava i stvaranju jednakih mogućnosti za učešće u društvenom životu.	4. Analiza uticaja 4.1 Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne, kao i rodno-senzitivne uticaje propisa? 4.2. Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima) 4.3. Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti? 4.4. Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija? 4.5. Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera. 4.1. Pozitivni uticaji očekuju se na: - osobe sa invaliditetom; - djecu sa invaliditetom i njihove porodice; - žene sa invaliditetom; - organizacije osoba sa invaliditetom; - pružaoce usluga socijalne i dječje zaštite; - organe lokalne uprave i javne službe; - širu lokalnu zajednicu. Donošenje plana će doprinijeti povećanju dostupnosti usluga, smanjenju diskriminacije, unapređenju pristupačnosti i većem uključivanju osoba sa invaliditetom u sve oblasti života. Negativni uticaji nijesu identifikovani, osim potrebe za dodatnim angažovanjem ljudskih i finansijskih resursa za sprovođenje aktivnosti.

4.2.	Primjena Lokalnog akcionog plana neće stvarati dodatne troškove građanima i privrednim subjektima.
4.3.	Da. Pozitivni efekti kroz unapređenje kvaliteta života osoba sa invaliditetom, razvoj servisa podrške, smanjenje diskriminacije i povećanje društvene uključenosti opravdavaju planirana ulaganja.
4.4.	Lokalni akcioni plan nema direktan cilj stvaranja novih privrednih subjekata, ali može doprinijeti razvoju pružalaca usluga socijalne zaštite, organizacija civilnog društva i drugih subjekata koji pružaju podršku osobama sa invaliditetom.
4.5.	Administrativna opterećenja odnose se prvenstveno na koordinaciju aktivnosti, prikupljanje podataka, praćenje indikatora i izvještavanje. Donošenje plana ne uvodi nove administrativne procedure za građane niti stvara dodatne biznis barijere..
5. Procjena fiskalnog uticaja	
5.1.	Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta lokalnih samouprava, odnosno budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
5.2.	Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.
5.3.	Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijedena u budžetu lokalnih samouprava, odnosno budžetu Crne Gore za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
5.4.	Da li propis utiče na visinu prihoda jedinice lokalne samouprave, odnosno prihoda budžeta Crne Gore i kako?
5.5.	Da li će se implementacijom propisa ostvariti novi prihod za budžet jedinice lokalne samouprave odnosno za budžet Crne Gore?
5.6.	Ko su potencijalni korisnici budžeta za implementaciju propisa (u kojem procentu bi korisnici mogli biti muškarci, a u kojem žene? Da li implementacija budžeta može biti uzrok neravnopravnosti između muškaraca i žena?)
5.1.	Za sprovođenje Akcionog plana potrebno je obezbijediti sredstva iz Budžeta Glavnog grada, budžeta Vlade i nadležnih ministarstava, međunarodnih fondova i donatorskih programa.
5.2.	Finansiranje će biti kontinuirano tokom cijelog perioda implementacije 2026–2028.
5.3.	Sredstva će se planirati kroz godišnje budžete Glavnog grada i nadležnih institucija, uz mogućnost dodatnog finansiranja iz nacionalnih i međunarodnih izvora.
5.4.	Propis nema direktan uticaj na prihode Budžeta Glavnog grada.
5.5.	Ne očekuje se ostvarivanje novih budžetskih prihoda.
5.6.	Potencijalni korisnici budžetskih sredstava su institucije i organizacije uključene u realizaciju aktivnosti, kao i krajnji korisnici – osobe sa invaliditetom i njihove porodice. Realizacija budžeta neće dovesti do rodne neravnopravnosti, već će doprinositi smanjenju nejednakosti, posebno kroz mjere podrške ženama i djevojčicama sa invaliditetom.
6. Konsultacije zainteresovanih strana	
6.1.	Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiza i ako da, kako?
6.2.	Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).
6.3.	Da li su predstavnice ženskih udruženja bile uključene u konsultacije?
6.4.	Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.
6.1.	Tokom izrade Lokalnog akcionog plana za zaštitu osoba sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti u Glavnom gradu Podgorici za period 2026–2028. godine korišćena je eksterna ekspertiza kroz uključivanje predstavnika organizacija osoba sa invaliditetom, stručnjaka iz oblasti socijalne i dječje zaštite, ljudskih prava, pristupačnosti, obrazovanja, zdravstvene zaštite i drugih relevantnih oblasti. Poseban doprinos izradi dokumenta dali su predstavnici organizacija osoba sa invaliditetom kroz učešće u konsultacijama, dostavljanje podataka o položaju osoba sa invaliditetom i definisanje prioriteta potreba i preporuka za unapređenje lokalnih politika.
6.2.	U procesu izrade Lokalnog akcionog plana sprovedene su ciljane konsultacije sa relevantnim zainteresovanim stranama, uključujući: - organizacije osoba sa invaliditetom i organizacije koje pružaju podršku osobama sa invaliditetom; - osobe sa invaliditetom i članove njihovih porodica; - predstavnike organa uprave Glavnog grada; - ustanove socijalne i dječje zaštite; - obrazovne ustanove; - zdravstvene ustanove; - institucije nadležne za zapošljavanje i profesionalnu rehabilitaciju; - sportske i kulturne institucije; - predstavnike državnih organa i drugih relevantnih institucija.
Konsultacije su sprovedene u fazi analize postojećeg stanja, definisanja problema, ciljeva i mjera, kao i tokom pripreme predloga	

aktivnosti Lokalnog akcionog plana.

6.3. Da. U proces konsultacija uključeni su predstavnici organizacija civilnog društva, uključujući organizacije koje se bave zaštitom prava žena i promocijom rodne ravnopravnosti.

Posebna pažnja posvećena je položaju žena i djevojčica sa invaliditetom, koje se suočavaju sa višestrukom diskriminacijom i povećanim rizikom od nasilja, socijalne isključenosti i otežanog pristupa uslugama podrške.

6.4. Kroz konsultativni proces identifikovane su ključne prepreke sa kojima se osobe sa invaliditetom suočavaju na lokalnom nivou, naročito: nedovoljna dostupnost servisa podrške;

potreba za unapređenjem usluga „pomoć u kući“, personalne asistencije i drugih oblika podrške;

nepristupačnost javnih objekata, informacija i komunikacije;

nedovoljna informisanost osoba sa invaliditetom i njihovih porodica o pravima;

potreba za dodatnom edukacijom zaposlenih u javnoj upravi, obrazovanju i drugim službama;

prepreke u oblasti obrazovanja, zapošljavanja, zdravlja, kulture i sporta.

Predlozi zainteresovanih strana ugrađeni su u definisanje ciljeva, aktivnosti i indikatora Lokalnog akcionog plana, posebno u dijelu razvoja lokalnih servisa podrške, unapređenja pristupačnosti i jačanja kapaciteta institucija.

7. Monitoring i evaluacija

7.1. Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?

7.2. Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?

7.3. Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

7.1. Potencijalne prepreke:

- nedovoljna ili nestabilna finansijska sredstva za realizaciju planiranih aktivnosti;
- nedostatak stručnih kadrova za pružanje specijalizovanih usluga podrške;
- nedovoljna koordinacija između institucija i pružalaca usluga;
- ograničeni kapaciteti postojećih servisa podrške;
- nedovoljna pristupačnost objekata, informacija i komunikacija;
- nedovoljna informisanost osoba sa invaliditetom i njihovih porodica o dostupnim pravima i uslugama;
- potreba za dodatnim unapređenjem međusektorske saradnje.

7.2. Indikatori uspješnosti: broj realizovanih aktivnosti predviđenih Lokalnim akcionim planom;

broj korisnika lokalnih servisa podrške za osobe sa invaliditetom;

broj razvijenih i unaprijeđenih usluga podrške;

broj sprovedenih edukacija i broj obučanih učesnika;

broj unaprijeđenih pristupačnih objekata, informacija i usluga;

broj osoba sa invaliditetom uključenih u obrazovne, kulturne, sportske i društvene aktivnosti;

broj sprovedenih analiza, istraživanja i izrađenih preporuka;

stepen zadovoljstva korisnika uslugama;

stepen realizacije mjera i aktivnosti iz Lokalnog akcionog plana;

godišnji izvještaji o sprovođenju plana.

7.3. Za monitoring i evaluaciju sprovođenja Lokalnog akcionog plana biće zaduženi:

Sekretarijat za socijalno staranje Glavnog grada kao koordinaciono tijelo;

Radno tijelo za pripremu, praćenje sprovođenja i izvještavanje o realizaciji Lokalnog akcionog plana;

organizacije osoba sa invaliditetom uključene u praćenje realizacije aktivnosti;

institucije i službe određene kao nosioci pojedinačnih aktivnosti;

druge relevantne institucije i partneri uključeni u realizaciju mjera.

Radno tijelo će pratiti realizaciju najmanje kvartalno, analizirati ostvarene rezultate, identifikovati izazove u sprovođenju i predlagati mjere za unapređenje realizacije.

Mjesto i datum

Glavni grad, 26.08.2026. godine

SEKRETARIJAT ZA SOCIJALNO STARANJE

v.d. Sekretarke

Mr Violeta Golubović

